

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 12 SAYI: 63 Eylül-Ekim 2001

“Silahlı propaganda, askeri değil politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.”

Mahir Çayan

*THKP-C/HDÖ
27 No'lu Bildiri*

*Emperyalist Savaş Stratejisi:
Terörizm*

*Devrimci Terör
ve Terörizm*

*Che Guevara
“... İki, Üç Daha Fazla Vietnam”*

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi Savaşçıları
Serdar Soyergin
Levent Ertümer, Faruk Açıl
Ziya Erdönmez*

*Dünyada
Ekonomik Bunalım*

*Menkul Kıymetler Borsası
Kazandırmaya Devam Ediyor (mu?)*

Kavram

İÇİNDEKİLER

THKP-C/HDÖ
27 NO'LU BİLDİRİ

3 THKP-C/HDÖ-Genel Komitesi tarafından 15 Eylül tarihinde yayınlanan 27 No'lu bildiri.

EMPERYALİST
SAVAŞ STRATEJİSİ:
TERÖRİZM

5 11 Eylül günü World Trade Center ve ABD Savunma Bakanlığı'na (Pentagon) yönelik gerçekleştirilen eylemler ile Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla yöntemleri ve terörizm stratejisinin ilişkisinin bir değerlendirilmesi.

DEVRİMCİ TERÖR
VE
TERÖRİZM

10 Kurtuluş Cephesi'nin Mart-Nisan 1999 tarihli 48. sayısında yayınlan devrimci terör ile terörizm arasındaki farklılıkların irdeleyen bir yazı.

CHE GUEVARA
“... İKİ, ÜÇ DAHA FAZLA
VIETNAM”

18 Che'nin 8 Ekim 1967'de Bolivya'da öldürülmesinin 34. yılı anısına.

THKP-C/HDÖ SAVAŞÇILAR
LEVENT ERTÜMER
FARUK AÇIL
ZİYA ERDÖNMEZ
SERDAR SOYERGİN

20 Onlar, dövüşerek öldüler...

DÜNYADA
EKONOMİK
BUNALIM

22 1997 “Asya Krizi” ile başlayan dünya ekonomik bunalımının gelişimini ve günümüzde emperyalist metropollerdeki sonuçlarını irdeleyen bir yazı.

MENKUL KIYMETLER
BORSASI KAZANDIRMAYA
DEVAM EDİYOR (MU)?

26 Kapitalizmin kitleleri mülksüzleştirmesinin bir aracı olarak kullanılan menkul kıymetler borsasının dün ve bugüne ilişkin bir yazı.

KAVRAM

31 Orhan Hançerlioğlu'nun hazırladığı Felsefe Ansiklopedisi'nde yer alan “Kavram” sözcüğünün etimolojik, felsefik ve sosyolojik anlamını açıklayan maddesi.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:
Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası'nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 5 Ekim 2001

Ederi: 500.000 TL.

5 DM - 15 FFr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı 70 DM

15 Sayı 100 DM

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
GENEL KOMİTESİ
 27 No'lu Bildiri

İŞÇİLER!
KÖYLÜLER!
İLERİCİ, YURTSEVER VE DEMOKRAT
TÜM HALKIMIZA
VE DÜNYA HALKLARINA!

11 Eylül 2001 günü, ABD'nin New-York kentinde Dünya Ticaret Merkezi olarak adlandırılan binalar ile Washington kentindeki ABD Savunma Bakanlığı'na (Pentagon) yönelik olarak gerçekleştirilen saldırılardan sonra, Amerikan emperyalizmi "terörizme karşı savaş" çılgınlıklarıyla dünya çapında yeni bir baskı ve terör dönemini başlatmıştır.

Amerikan emperyalizmi, binlerce kişinin ölümüne yol açan saldırıların "sorumlusu" olarak "Suudi asıllı Usama bin Laden"i "parmakla" göstererek, "terörizm"e ve "teröristler"e karşı "yüzyılın savaşı"nı başlatırken, bu "savaş"ı kazanmak için "demokratik hak ve özgürlükler"den "fedakarlık etmek" gerektiğini tüm dünyaya kabul ettirmek için de yoğun bir propagandaya girişmiştir.

Amerikan emperyalizminin yapmak istediği, kendisinin sivil ya da askeri her kuruluşuna yönelik silahlı ya da silahsız her eylemi "terörist eylem" olarak kabul ettirmek ve bu "teröristler"e karşı, işkencelerden katliamlara, askeri darbelerden ölüm mangalarına kadar her türden yöntemi "meşru" ve "haklı" göstermektir. Dünya çapında emperyalist sistemin jandarmalığını üstlenmiş olan Amerikan emperyalizmi, bu yolla, bugün ve gelecekteki tüm ulusal ve halk kurtuluş savaşlarına ve devrim mücadelelerine karşı yürüttüğü ve yürüteceği teröre karşı dünya halklarını pasifize etmeye çalışmaktadır.

Bugün herkesin çok iyi bildiği gibi, 11 Eylül günü gerçekleştirilen eylemlerin sorumlusu olarak gösterilen Usama bin Laden, bizzat Amerikan emperyalizminin "komünistlere karşı" eğittiği, silahlandığı ve finanse ettiği bir kişidir. CIA tarafından yönlendirilen ve yönetilen Usama bin Laden, "komünizme karşı yeşil kuşak stratejisi" çerçevesinde CIA'nın anti-komünist ve kontr-gerilla teknikleriyle eğitilmiştir. CIA'nın anti-komünist ve kontr-gerilla tekniklerinin en temel unsuru her zaman terör olmuştur. Latin-Amerika'da "ölüm mangaları" oluşturarak ilerici, demokrat, yurtsever insanları katlederek kitle pasifikasyonu sağlamaya çalışan CIA, ülkemizde MHP'li faşist milisleri finanse ederek kitle katliamları düzenlemiştir. Amerikan emperyalizminin CIA aracılığıyla yürüttüğü karşı-devrimci faaliyetler, her zaman kitlelerin **terörle** sindirilmesine ve yıldırılmasına dayanılmıştır ve hedef her zaman "siviller" olmuştur.

"Sivillere yönelik terör" Amerikan emperyalizminin anti-komünist, karşı-devrimci faaliyetlerinin ana konseptidir.

İşte bu anlayışla (konsept) Amerikan emperyalizmi tarafından eğitilmiş olan Usama bin Laden vb. anti-komünist kişi ve örgütler, dünyanın her yerinde Amerikan emperyalizminin çıkarlarının savunucusu olarak kitlelere saldırmışlar, onları katletmişler, işkenceden geçirmişlerdir.

Ve 11 Eylül günü, CIA'nın kendi "terör konsepti" ile eğittikleri, aynı "konsept"le kendisine saldırmışlardır. Bu nedenle, 11 Eylül saldırısının **kim tarafından yapıldığı değil, hangi anlayışla yapıldığı önemlidir.**

Bugün Amerikan emperyalizmi, 11 Eylül saldırısını bahane ederek, dünya çapında devrim mücadelelerine karşı topyekün bir saldırı ve örgütlenmeye gitmektedir. SSCB'nin

dağıtılmışlığının üzerinden on yıl geçmeden emperyalist sistemin bir bütün olarak içine girdiği ekonomik bunalım onları korkutmaktadır. Ülkemizdeki söylemle ifade ederse, dünya ekonomik buhranının geri-bıraktırlmış ülkelerde yaratacağı “sosyal patlamadan” korkmaktadırlar. Son yirmi yıldır “globalizm”, “yeni dünya düzeni” söylemiyle “demokrasi” propagandası yapan Amerikan emperyalizmi, bu korkusuyla geri-bıraktırlmış ülkelerde “demokratik hak ve özgürlükleri askıya almak” zorunluluğu içindedir. Bu açıdan, 11 Eylül saldırısı, Amerikan emperyalizmi için yeni bir fırsat yaratmıştır.

Bugün Amerikan emperyalizmi, başta Afganistan olmak üzere bazı ülkelerde “radikal islamcılara” karşı kendi kamuoyunu yatıştırarak bazı askeri operasyonlar sonrasında dünya çapında oluşacağını düşündüğü hava içinde geri-bıraktırlmış ülkelerde yeni düzenlemelere gidecektir. Bu yeni düzenlemeler, zaten sınırlandırılmış ve görüntüsel demokratik hak ve özgürlükleri daha da sınırlayarak ya da tümünden ortadan kaldırarak devrimci mücadelelerin gelişimini engellemeyi amaçlayacaktır.

Amerikan emperyalizmi bu amacına ulaşabilmek için ilk iş olarak, “global” ölçekte “terörist örgütler listesi” hazırlamaya girişmiştir. Tüm devrimci örgütleri kapsayacak bu listeden yola çıkarak, başta geri-bıraktırlmış ülkeler olmak üzere, dünya çapında “terörizme karşı savaş için bireysel özgürlüklerden vazgeçilmesini” kabul eden bir kamuoyu oluşturacaktır. Böylece “terörizme karşı savaş” propagandasıyla geri-bıraktırlmış ülkelerde askeri darbelerin ve askeri müdahalelerin önü açılmış olacaktır.

Bizler, dünya çapında yürütülen devrimci mücadelelerin ülkemizdeki bir parçası olarak, emperyalizmin “sivillere yönelik” terör ve katliamlarına defalarca tanık olduk ve yaşadık. Hiçbir zaman onların kullandığı yöntemleri kullanmadık ve kullanmak durumunda olmadık.

Bizler, her zaman emperyalizm ile emperyalist ülkelerin halklarını birbirinden özenle ayırdık.

Bizlerin amacı, emperyalist sömürüden kurtulmuş, bağımsız ve demokratik bir ülke yaratmaktır. Bu amaca ulaşmak için yürüttüğümüz mücadele, her zaman emperyalizmin ve onun yerli işbirlikçilerinin terör ve şiddetine karşı yürütülmüştür, yürütülecektir.

Emperyalizme ve onun yerli işbirlikçilerine karşı yürüttüğümüz mücadele, ülkemizin bağımsızlığı, halkımızın özgürlüğü ve insanlığın kurtuluşu mücadelesidir. Doğal olarak, böylesine **amaçlar** için yürütülen mücadelenin **araçları** da buna uygun olmak durumundadır ve bu amaçlara uygun kurallara sahiptir.

1971 yılında Mahir Çayan yoldaş tarafından kaleme alınan THKC'nin I No'lu bildirisinde savaşımızın kuralları açıkça ifade edilmiştir:

“Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi saldırı noktaları dışında kalan hedeflere yönelen ve halkın saflarına da zarar veren hiçbir maceraperest ve gangsterin sorumluluğunu üzerine almaz. Çocuk kaçırmak, kadınlara ilişmek, emperyalistlerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan kimselere, esnafa, parababası bir avuç hain dışındaki orta derecedeki zenginlere, yani orta burjuvaziye saldırmak, zarar vermek devrimci eylem olamaz. Bunlar adi gangsterlik olaylarıdır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu gibi olayları şiddetle kınar. Amerika'lı emperyalistlere, finans kapitalizmin temsilcilerine, zalimlere ve halk düşmanlarına yönelen her harekete ise saygı duyar ve bunları sonuna kadar destekler. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, savaşçıların bütün eylemlerini kendi bültenleri ile halka açıklar. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, halk düşmanlarını, işkencecileri, zalimleri, soyguncuları yargılar, cezalandırır. Onlardan döktükleri kanın ve yaptıkları zulmün hesabını sorar.”

Bizler, THKP-C/HDÖ olarak, bugüne kadar bu bakış açısı ile savaştık ve savaşıyoruz. Savaşımız kurtuluşa kadar sürecektir. Bu süreçte, Amerikan emperyalizminin ve onun yerli işbirlikçilerinin terörü ne kadar artarsa artsın, biz kendi amaçlarımıza ulaşmak için kendi kurallarımızla ve araçlarımızla savaşımaya devam edeceğiz.

YAŞASIN ÖNCÜ SAVAŞI
YAŞASIN HALK SAVAŞI
KURTULUŞA KADAR SAVAŞ

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
THKP-C/HDÖ

15 Eylül 2001

Emperyalist Savaş Stratejisi: Terörizm

11 Eylül günü, kimilerine göre Amerika'nın "simgelerine", kimilerine göre "dünyanın beynine" yönelik olarak gerçekleştirilen eylemler sonrasında "uluslararası terör" ve "terörizm" gündemin ilk sırasına oturmuştur.

Amerikan emperyalizminin sözcülerinin ifadesiyle, "parmaklar" Usama bin Laden'i eylemlerden dolayı sorumlu gösterirken, ABD, başkanı W. Bush'un talimatıyla "uluslararası terörizme" karşı "yeni savaş" başlatmaya karar vermiştir. Ancak eylemlerin yarattığı ilk şaşkınlık geçer geçmez, dünyanın her yerinde ABD'nin "yeni savaşı"nın ne olduğu, ne olacağı, nereye yöneleceği ve bunun olası sonuçları, "ulusal çıkarlar" vb. söylemleriyle tartışılmaya başlanmıştır. Yine de, başta diğer emperyalist ülkeler olmak üzere, Amerikan emperyalizminin "yeni savaşı" konusunda "kaygılar ve çekinceler" ileri sürmekle birlikte, "uluslararası terörizm" ya da "terörizm" konusunda "hemfikir" olduklarını açıkça ilan etmişlerdir.

Böylece, "21. yüzyılın savaşları" adıyla "terörizm"e karşı yeni bir "haçlı seferi"nin Amerikan emperyalizminin öncülüğünde başlatılacağı kesinleşmiştir.

Oysa ki, Amerikan emperyalizminin "**terörizm'e karşı 'savaş'**", dünya devrimci mücadelelerine karşı sürdürülen **karşı-devrimci savaşın yeni bir söylemi** olarak 1960'lardan günümüze kadar, hemen her düzeyde sürdürülmektedir. Bu nedenle, hiçbir yeniliğe sahip değildir.

Bugün, dün olduğu gibi, "terörizm" in ne olduğundan çok, emperyalistlerin "terörizme karşı savaş" söylemiyle neyi kastettikleri ve ne yaptıkları önemlidir. Dolayısıyla, "terör" ve "terörizm" in ne olduğunu anlayabil-

mek için, emperyalizmin bunlarla neyi kastettiğini ve bunlara karşı ne yaptığını bilmek gereklidir.

Amerikan emperyalizmine göre, "terörizm" (ki CIA'nın temel belirlemelerinden birisidir), dünyanın herhangi bir yerinde Amerikan emperyalizminin çıkarlarına yönelik her türlü silahlı ya da silahsız saldırıyı kapsamaktadır. Bu bağlamda, **Amerikan emperyalizminin sivil ya da askeri hedeflerine yönelik, silahlı ya da silahsız her eylem** (ister bireysel, ister örgütsel, isterse kitlesel ölçekte gerçekleştirilsin) "**terör**"dür, "**terörist eylem**"dir.

Bu çerçevesi ile, Amerikan emperyalizminin "terör" tanımı, açık biçimde Amerikan emperyalizmini **taciz eden**, rahatsızlık yaratan her faaliyeti kapsamına almaktadır. Bu nedenle, yani Amerikan emperyalizmine yönelik, silahlı ya da silahsız, örgütsel ya da kitlesel her faaliyet ve eylem "terör" olarak tanımlandığından, bu eylemlerde "masum insanlar"ın ya da "siviller" in zarar görüp görmemesi gibi bir ölçü de sözkonusu değildir. Dünyanın herhangi bir yerinde bulunan ABD askerlerine yönelik askeri savaşta, ABD kuruluşlarına ve uluslararası tekelilerine yönelik silahlı eylemlere kadar, her eylem "terör eylemi" olarak bir kez kabul edildi miydi, emperyalizme karşı yürütülen tüm ulusal ve halk kurtuluş hareketleri de "terörist" hareketler olarak kolayca tanımlanabilmektedir. Amerikan emperyalizmi tarafından "terörist" ilan edilebilmek için, emperyalizme ve onun yerli işbirlikçilerine karşı silahlı mücadelenin zorunlu olduğunu kabul etmek yeterli olmaktadır. Böylece, 1960'larda Vietnam Ulusal Kurtuluş Ordusu "Vietkong teröristleri" olarak, ilk sırada yer

almıştır.

Amerikan emperyalizminin “terörizm” söyleminin akademik tanımlanması ise, “*siyasal nitelikli amaçlara ulaşmak için kullanılan ve psikolojik yanı ağır basan bir savaş biçimi; siyasal süreci etkilemeyi amaçlayan şiddet eylemleri*” şeklinde olmaktadır. Bu “akademik terörizm tanımı”, 1960’lı yıllarda Latin-Amerika’da başlayan şehir gerilla savaşlarıyla birlikte geliştirilmiştir. Böylece, “terörizme karşı mücadele” paravanası altında Amerikan emperyalizminin CIA aracılığıyla organize ettiği kontr-gerilla faaliyetleri, her durumda “psikolojik savaş” temelinde yürütülmüştür.

Ülkemiz somutunda yıllardır sürdürülen “psikolojik savaş”, Orgeneral Nejdet Urug’un **4 Aralık 1979** tarihinde Sıkıyönetim Komutanları toplantısına sunduğu raporda şöyle tanımlanmıştır:

“Bu strateji anarşistleri, halktan fiziki ve psikolojik olarak tecrit ederken, halktan personel, malzeme ve istihbarat desteği almalarını önleyebilmelidir. Psikolojik harekât, bu stratejinin büyük bölümünü teşkil etmeli ve ayaklanmayı yok etmesi kadar mani de olabilmelidir. Anarşistlerin teşkilatlarını ve yönetici kadrosunu bertaraf etmek veya tesirsiz hale getirmek bu stratejinin temel ilkesi olmalıdır. Her ayaklanma hareketinin nüvesini teşkil eden ve ekseriyetle küçük bir grubun oluşturduğu merkezi yönetici kadrosu (liderler) çok iyi gizlenmesine rağmen, meydana çıkartılmalı, yok edilmeli ya da başka şekillerde tesirsiz hale getirilmelidir. Vurucu tedhiş unsurlarının (kuvvetlerinin) yok edilmesi stratejinin formüle edilmesinde dikkate alınacak diğer bir unsurdur. Bu unsurlar üzerinde baskı, öncelikle polis ve diğer güvenlik kuvvetlerince sürdürülür. Ve zayıf vermelerine, ikmal maddelerinin tahribine, morallerinin bozulmasına çalışılır. Bu arada strateji, anarşistlere eylemlerini gönüllü olarak durdurmaları hususunda ikazda bulunan müspet programları da ihtiva etmelidir.”

Görüldüğü gibi, daha “terörizm” söyleminin dünya çapında yaygınlaşmadığı bir evrede, zamanın orgenerali Nejdet Urug “anarşistler”e karşı izlenecek stratejinin temelini “psikolojik savaş”ı yerleştirmiştir.

1970’lerde “şehir şakileri”, “anarşistler” olarak tanımlanan şehir gerillası, 1980’lerden sonra “teröristler” şeklinde genel bir söyleme oturtulurken, “karşı strateji” bir ve aynı kalmıştır: **Psikolojik savaş**.

Salt ülkemizdeki söylemler ve uygulamalar bile, 11 Eylül günü New-York ve Washington’da gerçekleştirilen eylemler sonrasında tüm dünya çapında propagandası yapılan ve “21. yüzyılın savaşı” olarak lanse edilen “terörizme karşı savaş”ın hiçbir yeniliğe sahip olmadığını açıkça göstermektedir.

Diğer yandan, “psikolojik savaş”, savaş tarihi kadar eski bir olgudur.

Clausewitz, 1832 yılında yayınladığı “*Savaş Üzerine*” adlı kitabında şöyle yazmaktadır:

“Savaş, hasmı irademizi yerine getirmeye zorlayan bir şiddet hareketidir.”^[1]

Dolayısıyla, savaşta, düşmanın iradesinin kırılması belirleyici yere sahiptir. İrade ise, burjuva “bilim adamları”na göre psikoloji alanına girmektedir. Bu nedenden dolayı “Pentagon”, savaş tarihini, “psikolojik savaş”ın bir gerçekliği olarak değerlendirmektedir. Bu, aynı zamanda, savaşın emperyalist askeri teorisyenler tarafından “**topyekün savaş**” (*total war*) olarak tanımlanmasıyla da çakışmaktadır. 11 Eylül sonrasında Amerikan emperyalizminin “terörizme karşı yeni savaşı”na ilişkin yapılan tüm açıklamalar da, bu “yeni savaş”ın “topyekün savaş” “konsepti” ile yürütüleceğini açıkça göstermektedir.

“Topyekün savaş” ise, ilk kez zamanın Alman genelkurmay başkanı Ludendorff tarafından 1920’lerde ortaya atılmış ve Nazi Almanyası tarafından II. yeniden paylaşım savaşında savaş “konsepti” olarak her alanda uygulanmıştır.

Ludendorff, “*Topyekün Savaş*” adlı kitabında, savaşın, bir ulusun ve ülkenin tüm toplumu tarafından desteklenmesi gereken ve desteklenen niteliğe dönüştüğünü söyleyerek, savaş stratejisinin bu dönüşüme uygun olarak “topyekün savaş stratejisi” olması gerektiğini söylemektedir. Ludendorff’a göre, savaş eylemi, sadece düşmanın silahlı güçlerine yönelik bir faaliyetle sınırlandırılmamalı; tersine, savaş, düşmanın savaşta direnme gücünü oluşturan tüm toplumsal

[1] Clausewitz, *Savaş Üzerine*, s. 44, May Yay.

dayanaklarını da ortadan kaldırmayı esas almalıdır. Bu tanımlamaya göre, yeni savaş stratejisi, **düşmanın tüm silahlı güçlerini ve nüfusunu imha etmeyi** hedeflemek durumundadır.

II. yeniden paylaşım savaşında Hitler ordularının uyguladığı bu “topyekün savaş” stratejisi, tüm savaş boyunca diğer emperyalist ordular tarafından da benimsenmiştir. Bunun en tipik sonuçları ise, Londra’nın Alman uçak ve roketleriyle ve Frankfurt’un İngiliz ve Amerikan uçaklarıyla bombalanması olmuştur. Her iki saldırıda da, ellibinin üzerinde “sivil” yaşamını yitirmiştir.

Görüleceği gibi, emperyalist genelkurmayların 1920’lerden itibaren kabul ettikleri “topyekün savaş stratejisi”, günümüzün kavramlarıyla ifade edersek, cephe gerisine yönelik “psikolojik savaş” temelinde yürütülmektedir. Uzun yıllardan beri İsrail’in Filistinlilere karşı uyguladığı bu strateji, hemen her durumda, Filistinlilerin silahlı eylemlerine karşılık olarak (misilleme) Filistin yerleşim yerlerini bombalamak ve buldozerlerle buraları yıkmak şeklinde uygulanmıştır. Amaç, **halkı yıldırma ve iradesini kırma**ktır.

Burjuva aydınları arasında genel kabul gören bir başka tanıma göre, “*terör, insanların yıldırma, sindirme yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir*”. Bu tanım esas alındığında, emperyalist savaş stratejilerinin “terör stratejileri” olduğunu söylemek fazlaca yanlış olmayacaktır. Özellikle 1960’larda Latin-Amerika’da başlayan şehir gerilla savaşlarıyla birlikte CIA tarafından planlanan ve Pentagon tarafından “icra edilen” kontr-gerilla stratejileri, “topyekün savaş” stratejisinin en yeni örnekleri olurken, aynı zamanda “psikolojik savaş”la **özdeşleşmiştir**. Böylece, günümüzde emperyalist ülkelerin savaş stratejilerini “askeri savaş” ve “psikolojik savaş” olarak birbirinden ayırmak olanaksız hale gelmiştir.

1991 yılında T. Özal döneminde çıkartılan “Terörle Mücadele Yasası”nda “terör”, “baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek,

temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemler” şeklinde tanımlanmıştır.

Halen yürürlükte olan “Terörle Mücadele Yasası”na göre, “terör”, herşeyi ve her türlü eylemi kapsamaktadır. Dolayısıyla, “terörizme karşı savaş”, aynı şekilde, her alanı ve her türlü karşı-eylemi içermek durumundadır ve yasa, bu karşı-eylemleri “haklı ve meşru” göstermeyi amaçlamaktadır.

Elbette, böylesine herşeyi kapsayan “terör” tanımlarıyla ya da yasalarla “haklılık ve meşruiyet” sağlanamamaktadır. Bu nedenle, tüm propaganda araçları ve “örtülü operasyonlar” kullanılarak, “terör” ve “terörizm” konusunda kamuoyunun koşullandırılması gerekmektedir. Bu, aynı zamanda, “psikolojik savaş”ın ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, emperyalist basın ve yayın kuruluşlarıyla yürütülen **dezinformasyon** faaliyetleri emperyalist ülkelerin “psikolojik savaş stratejisi”nin temel belirleyicilerinden birisidir. Bu bağlamda, gerçeğin tahrif edilmesi ve yeniden kurgulanması olarak dezinformasyon, her durumda alabildiğine kullanılan araçtır.

11 Eylül sonrasında Amerikan emperyalizminin birbiri ardına yaptığı açıklamalar izlendiğinde açıkça görülen, dezinformasyon yoluyla, herşeye ve her yere yönelik eylemi haklı ve meşru göstermeye çalıştıdır. New-York ve Washington eylemlerinin hemen ardından “tüm parmaklar” Usama Bin Laden’i gösterirken, aynı zamanda “terör örgütleri” ve “terörist eylemler” listeleri yayınlamaya başlanmıştır. Afganistan, Irak, Libya, Lübnan, Filistin, Yemen gibi ülkeler “terörist ülkeler” olarak eylemlerin arkasındaki “destek üsleri” olarak sunulurken, Almanya, İsviçre gibi ülkeler de “geçiş ülkeleri” olarak gösterilmektedir.^[1] Çok geçmeden, bu listeye, Küba, Venezüella, Peru, Kolombiya gibi ülkelerin de eklenmesi şaşırtıcı

[1] Usama Bin Laden’in Amerikan borsasında para kaybettiği için intikam aldığı ya da borsaların düşmesini sağlayarak ucuza hisse senetleri toplamayı planladığı türünden deli saçması dezinformasyon haberleri de “medya”da yer almaktadır. Şüphesiz, bu türden “haberler” deli saçması olsa da, Hitler’in Propaganda Bakanı Göbels’in, “**yalan söyleyin, mutlaka inanan çıkar**” sözlerine CIA’nın ne denli değer verdiğini de göstermektedir.

olmayacaktır.

Diyebiliriz ki, başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin ulusal ve halk kurtuluş savaşlarına karşı savaş stratejileri “**terör stratejisi**”dir ve bu stratejinin esası “**psikolojik savaş**”tır. **Bu savaşın en temel ideolojik aygıtı ise, “medya” ve “medya” aracılığıyla yürütülen dezinformasyondur.** Dolayısıyla, emperyalizmin “terörizmle mücadele” söylemiyle silahlı devrimci mücadelelere karşı yürüttüğü ve yürüteceği “psikolojik savaş”, salt askeri savaş olmayıp, aynı zamanda ideolojik-politik bir savaştır.

Burada, Amerikan emperyalizminin başını çektiği “terörle savaş”ın, “gerillaya karşı savaş”la, yani kontr-gerilla yöntemleriyle **bir ve aynı** olduğunun da altının çizilmesi gereklidir.

Herkesin bilebileceği gibi, Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla yöntemlerinin temel amacı, gerilla ile halk kitlelerini birbirinden ayırmak ve bu yolla gerillayı tecrit etmektir. Bir başka deyişle, kontr-gerilla yöntemleri, halk kitlelerinin tepkilerinin pasifize edilmesini, yani **kitle pasifikasyonunu** esas alır. Kitle pasifikasyonu gerçekleştirilebildiği oranda gerillanın tecrit edilmesi olanaklı hale gelmektedir. Bu nedenle, Amerikan emperyalizminin silahlı devrimci mücadeleye karşı yürüttüğü karşı-devrimci faaliyetin ağırlık noktası kitle pasifikasyonudur. Kitle pasifikasyonunda kullanılan araçlar ise, her türden kitle hareketine yönelik şiddet, işkence, toplu tutuklamalar vb.’dir. Bu yüzden, **kitlelere ve kitle eylemlerine yönelik saldırılar** (resmi silahlı güçler ya da faşist milisler aracılığıyla), Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla yöntemlerinin somut görünümüdür. **Kitlese katliamların** Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla yöntemlerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturması, aynı zamanda, onun “terör” yöntemlerini en yaygın biçimde kullandığını ifade eder.

Amerikan emperyalizminin kitlelere yönelik pasifikasyon uygulamalarında kitlelere yönelik saldırılar ve kitle katliamları, hemen her durumda resmi silahlı güçler ya da (asıl olarak) faşist milis örgütlenmeler aracılığıyla gerçekleştirilir. Ülkemizde MHP’nin kitlelere yönelik saldırı ve katliamlarından Latin-Amerika’daki “ölüm mangaları”na kadar, tüm “örtülü operasyonlar”, Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla yöntemlerinin bir parçasını oluşturmaktadır. “Topyekün

savaş”, “psikolojik savaş” bağlamında yürütülen kontr-gerilla faaliyetlerinin **kitlelere yönelik saldırı ve katliamları** esas alması, Amerikan emperyalizmiyle bağlantılı ya da onun tarafından ör-gütlenen tüm karşı-devrimci hareketlerin ayrılmaz özelliğidir ve onların silahlı savaş anlayışlarının temelini oluşturur. CIA tarafından eğitildiği ve silahlandırıldığı açıkça bilinen Usama bin Laden’den Hizbullah’a, İslami Cihat’a ya da Hamas’a kadar tüm şeriatçı örgütlenmelerde de, MHP’de ve “ölüm mangaları”nda da **egemen olan anlayış, kitlelere yönelik saldırı ve katliamlarla**, “karşı gücün” pasifize edilmesi ve sindirilmesidir. Silahlı devrimci mücadelenin kitlelerle olan ilişkisinden türetilen bu **kontr-gerilla mantığı**, 11 Eylül günü New-York ve Washington eylemlerinde “kendi sahibine” karşı kullanılmıştır.

Şüphesiz, 11 Eylül günü New-York ve Washington’da “ABD’nin simgelerine” yönelik olarak gerçekleştirilen eylemlerin dünya halkları üzerinde yaratmış olduğu etki, bu ve benzeri pek çok olgunun gözden kaçırılmasına da neden olmaktadır.

II. yeniden paylaşım savaşı sonrasında emperyalist sistemin egemen gücü durumunda olan ve emperyalizmin dünya çapında jandarmalığını üstelenen Amerikan emperyalizminin, bugüne kadar dünyanın pek çok yerinde gerçekleştirdiği katliamlar, baskılar, işkenceler, askeri darbeler, halk kitlelerinde büyük bir tepki ve kin oluşturmuştur. Özellikle 1991’de Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığı koşullarında dünyanın tek “süper gücü” olarak ortaya çıkan Amerikan emperyalizminin “globalizm”, “yeni dünya düzeni” vb. söylemlerle yaptığı dayatmalar, geçmiş dönemlerin olgularıyla birleşerek, kitlelerin tepkisini daha da artırmıştır. Bunun sonucu olarak, 11 Eylül günü gerçekleştirilen eylemler, kim tarafından ve hangi amaçla yapıldığına bakılmaksızın ve de önemsenmeksizin, kitlelerde büyük bir sevinç duygusunun uyanmasına neden olmuştur.

Öte yandan emperyalizme bağımlı pek çok ülke, Amerikan emperyalizminin bu eylemle karşı karşıya kaldığı “şok”tan yararlanarak, kendisine bazı avantajlar sağlama peşine düşmüştür. Hemen hemen tüm ülkeler ve politikacılar, gerçekleştirilen eylemler karşısında, “masum insanların yaşamlarına kasteden terörizmi kınıyoruz, ama bunun sorumlusu ABD’nin izlediği politikalarıdır” türünden bir söylem içine girmişlerdir. Dev-

letin kesin denetimi altında olduğundan kimsenin şüphesi olmayan TRT bile, bu eylemlerin, ABD'nin kendi çıkarlarını "globalizm", "yeni dünya düzeni" adıyla dünyaya kabul ettirmeye zorlamasının bir sonucu olduğunu açıkça ifade edebilmiştir. Hatta, ülkemizde yaşanan ekonomik kriz ortamında dış borçların ertelenmesi için bu eylemlerin uygun bir ortam yarattığı "medya"da yazılıp-çizilmeye başlanmıştır.

Hiçbir marksist-leninist, emperyalizmin, özellikle de Amerikan emperyalizminin, bugüne kadar dünya çapında yaptığı vahşeti, katliamları, işkenceleri, askeri darbeleri, kontr-gerilla eylemlerini öne çıkartarak, 11 Eylül günü gerçekleştirilen eylemleri, doğru, haklı ve anti-emperyalist eylemler olarak kabul edemez ve etmemelidir. Hiçbir devrim hareketi, emperyalizmin savaş yöntemlerini kullanarak anti-emperyalist bir savaş yürütemez. Devrimci savaşın, kendi amaçlarına uygun araçları vardır ve amaçlarına uygun olarak belirlenmiş savaş kurallarına sahiptir. Bugüne kadarki tüm devrim mücadelelerinin açıkça gösterdiği gibi, emperyalizm, devrimci savaşları durdurabilmek için her türlü aracı kullanarak **açık terör** uygulamıştır ve uygulamaktadır. Karşı-devrimci terör ile devrimci şiddet, gerek **amaçları** yönünden, gerekse **biçim** yönünden birbirinden açık ve net bir biçimde ayırdır ve ayrı olmak zorundadır. Amerikan emperyalizminin ve yerli işbirlikçilerinin uyguladığı teröre karşılık olarak, **belirlenmiş kurallara sahip** devrimci savaş yürütülmek durumunda. Lenin'in deyişiyle:

"Çok gelişmiş bir kapitalizmin ürünü olan emperyalist savaşın nedenleri ve önemi, böyle bir savaşla ilişkin sosyal-demokratik taktikler, sosyal-demokratik hareket içindeki bunalımın nedenleri, vb. üzerinde ciddi olarak düşünmek başka şeydir,

savaşın, düşüncenizi baskı altına almasına izin vermek, onun yarattığı korkunç izlenimlerin ve azap verici ağırlığın altında düşünmekten ve tahlil etmekten vazgeçmek başka bir şeydir."^[*]

ABD halkı, kendi askerlerinin, kendi devletinin, kendi gizli örgütlerinin Vietnam'dan Latin-Amerika'ya kadar dünyanın her yerinde yüzbinlerce, milyonlarca insanın öldürülmesi, katledilmesi, işkenceye uğratılması, kaybedilmesi olaylarından dolayı doğrudan sorumlu tutulamaz. Tıpkı, Amerikan tekelcilerinin geri-bıraktırılmış ülkeleri sömürmesinden dolayı halkın "sömürgeci" ilan edilemeyeceği gibi. Hiç unutulmamalıdır ki, bu katliamlara, işkencelere, emperyalist savaşlara ve sömürüye karşı çıkan, Seattle'da, Washington'da emperyalizme karşı, "globalizme" karşı kitlesel eylemler yapan binlerce ABD'li vardır. Devrimci mücadele, **sınıf mücadelesidir**; bu mücadelede sınıflar gözönüne alınmaksızın yapılacak her tahlil ve değerlendirme karşı-devrimin işine yaracaktır. Emperyalizme karşı savaş, proletaryanın öncülüğünde yürütülen yurtsever bir savaştır. Bunun dışındaki her kavrayış, burjuva ya da küçük-burjuva milliyetçiliğidir, ümmetçiliktir. Bu nedenle, milliyetçi ya da ümmetçi bakış açısıyla, ABD halkı topyekün düşman ilan edilemez. Biz marksist-leninistler olarak, ABD ya da bir başka emperyalist ülkenin halkına karşı değil, emperyalizme, emperyalist sömürüye, emperyalist savaşlara karşı savaşmak durumundayız.

Bu bağlamda, diyebiliriz ki, 11 Eylül'de gerçekleştirilen eylemler, Amerikan emperyalizminin finans kuruluşları ile askeri yönetim merkezi Pentagon'a yönelik olmakla birlikte, kullanılan araçlar ve biçim açısından, devrimci savaşın kurallarıyla bağdaşmaz niteliktedir.

[*] Lenin, *Emperyalist Ekonomizm*, s. 19

Devrimci Terör ve Terörizm^[*]

“... silahlı propagandayı temel, öteki politik, ekonomik ve demokratik mücadele biçimlerini, bu temel mücadele biçimine tabi olarak ele alan devrimci stratejiye, **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir.”

“Silahlı propaganda, askeri değil, politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.”

Mahir Çayan

Ülkemizde devrimci mücadelenin silahlı mücadele temelinde yürütülmesinin üzerinden, yaklaşık 30 yıl geçti. Bu otuz yıl boyunca, silahlı mücadelenin değişik biçimleri, değişik örgütler ve yapılanmalar tarafından teorik ve pratik olarak kabul edilmiş ve yürütülmüştür. Çin, Vietnam ve Küba devrimlerinin zafere ulaşması, Latin-Amerika'daki gerilla savaşları, aynı tarihsel dönemde, dünya devrimci pratiğine zengin deneyimler kazandırmıştır.

Marksist-Leninistlerin uluslararası revizyonizme ve pasifizme karşı yürütülen ideolojik mücadelede, bu dönem boyunca, en temel konu, devrimin yolu ve yöntemleri olmuştur. Doğal olarak bu, devrimin ne olduğu ve nasıl yapılacağı tartışmasını da beraberinde getirmiştir.

Ülkemizdeki devrimci aşamanın demokratik devrim mi, yoksa sosyalist devrim mi olduğu yönünde başlayan süreç, kaçınılmaz olarak, devrimin olabilmesi için hangi koşulların gerekli olduğu konusunu açmış ve böylece, bir ülkede devrimin olabilmesi için gerekli nesnel ve öznel koşulların neler olduğu

tartışması başlamıştır.

Bir ülkede devrimin olabilmesi için gerekli nesnel koşullar, sistemin bütününde sürekli ve genel bunalımın mevcudiyeti ve bunun ülke içine yansımalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan milli krizin mevcudiyeti olarak, Lenin tarafından yılar önce yapılmış belirlemeler bile, uzun yıllar ülkemiz solunda tartışma konusu olmuştur.

İlk anda bu tartışmalar, teorik bir tartışma olarak ortaya çıkmışsa da, sorunların derinliğine inildikçe, konunun devrimin yolu ve yöntemlerini belirleyen pratik bir konu olduğu zaman içinde görülmüştür. Çünkü, bir ülkenin içinde bulunduğu nesnel koşullar, aynı zamanda o ülkede yürütülen devrimci mücadelenin hedeflerini ve bu hedeflere yönelik izlenecek rotayı ve bu rota üzerinde kullanılacak mücadele biçimlerini belirleyen temel ölçü durumundadır. Mahir Çayan yoldaşın açık biçimde ortaya koyduğu gibi, Marksist-Leninistler, devrimci mücadeleyi, nesnel koşullara bağlı olarak, evrim ve devrim aşamaları olarak iki evrede ele alırlar. Ve her iki aşamanın taktikleri ve mücadele biçimleri birbirinden farklıdır. Evrim aşamasında barışçıl mücadele metodları temel iken, devrim aşamasında silah-

[*] Bu yazı, ilk kez, *Kurtuluş Cephesi*'nin Mart-Nisan 1999 tarihli 48. sayısında yayınlanmıştır.

lı eylem yöntemleri temel olarak ele alınır. Evrim ve devrim aşamalarını belirleyen temel ölçü de, ülkenin içinde bulunduğu nesnel koşullar, yani milli krizdir.

İşte bu belirlemelerin ışığında, ülkemizde milli bir krizin mevcut olup olmadığı tahlil edilmiş ve tam anlamıyla olgunlaşmış olmasa da milli krizin mevcut olduğu saptanmıştır.

“Bu ise, devrim durumunun sürekli olarak var olması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.”^[*]

Böylece 1971 yılında THKO ve THKP-C tarafından başlatılan **silahlı mücadele**, ülkemiz devrim tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Bu tarihten itibaren, ülkemiz solunda revizyonizmin, mevcut düzenin yasallığı ve barışçıl mücadele yöntemleri konusunda yaratmış olduğu yanılsamalar ve pasifist tutumları önemli ölçüde etkisizleştirilmiştir. Ancak, revizyonizmin ve pasifizmin etkisinin önemli ölçüde kırılmış olması, silahlı mücadelenin yürütülmesinde bütünlüğün sağlanması sonucunu da doğurmuştur. Değişik dönemlerde, değişik örgütlenmeler ve oluşumlar, silahlı mücadeleyi farklı biçimlerde yorumlamışlar ve bu farklılıklara göre pratiğe geçirmeye çalışmışlardır. Yine de, tüm farklılıklara ve yanılsamalara karşın, silahlı mücadelenin bir biçimi olan **gerilla savaşı**, silahlı mücadeleyi savunan tüm örgütler ve oluşumlar tarafından temel biçim olarak kabul edilmiştir.

Bu gelişim sonucunda, ülkemiz solunda, silahlı mücadelenin devrimci mücadelede temel bir yere sahip olduğunu kabul etmek ve gerilla savaşını bu mücadelenin bir biçimi olarak yürütmek yeterli görülmüştür. Oysa ki:

“... gerilla savaşı kavramı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir.

Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir.”^[**]

Doğal olarak, sorun, silahlı mücadelenin bir biçimi olarak gerilla savaşının kabul edilmesi ve yürütülmesi ile sınırlı değildir. Yürü-

tülen gerilla savaşının niteliğinin ne olacağı sorunu belirlenmek zorundadır.

“Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir.”^[***]

THKP-C'nin devrim stratejisini ifade eden Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi, silahlı mücadelenin bir biçimi olan gerilla savaşının siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak ele alır. Silahlı propaganda adını verdiğimiz bu mücadele biçimi, keskin askerî bir mücadele biçimi değil, **politik mücadele biçimidir**. Bir başka deyişle, silahlı propaganda, gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla temel alınmasıdır. Doğal olarak, zorun, şiddetin bir ifadesi olan askerî savaşın bir aracının kullanılması, aynı zamanda bu araca ilişkin olarak kesin **kuralların** belirlenmesini zorunlu kılmıştır.

“İçinde bulunduğumuz dönem, halk kurtuluş savaşının şehir gerillası biçiminde yürütüldüğü dönemdir. Partimiz, politik savaşın bu biçimini belli kurallara bağlamıştır. Şehir gerilla savaşında hedef, emperyalist güçler, tekelci burjuvazi ve onların köpekleridir. Bu hedeflere vuran bütün hareketleri destekleyen partimiz, bu hedeflere yönelmeyen adi gangsterlik niteliğindeki eylemleri şiddetle kınar.”^[****]

“Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi saldırı noktaları dışında kalan hedeflere yönelen ve halkın saflarına da zarar veren hiçbir maceraperestinin ve gangsterin sorumluluğunu üzerine almaz. Çocuk kaçırmak, kadınlara ilişmek, emperyalistlerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan kimselere, esnafa, parababası bir avuç hain dışındaki orta derecedeki zenginlere, yani orta burjuvaziye saldırarak, zarar vermek devrimci eylem olamaz. Bunlar adi gangsterlik olaylarıdır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu gibi olayları şiddetle kınar. Amerikalı emperyalistlere, finans ka-

[*] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

[**] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

[***] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

[****] THKP I No'lu Bildirisi

pitalizmin temsilcilerine, zalimlere ve halk düşmanlarına yönelen her harekete ise saygı duyar ve bunları sonuna kadar destekler.”^[*]

THKP-C, tüm dünyadaki Marksist-Leninist örgütler gibi, devrimci şiddeti, kesin olarak belirlenmiş bir strateji temelinde ele almıştır. Böylece, silahlı mücadele, bir zor uygulaması olarak belirlenmiş strateji çerçevesinde ve kurallarla yürütülmek durumdadır. Aksi halde, silahlı mücadele, salt bir zor uygulaması, yalın bir şiddet eylemi olarak ortaya çıkar. Günümüzde emperyalizmin ve oligarşinin “terörizm” demagojisi de, devrimci şiddet eylemlerini böylesine yalın bir şiddet eylemi olarak gösterme amacını gütmektedir.

“Silahlı propaganda, askeri değil, politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.”^[]**

Mahir Çayan yoldaşın bu belirlemesi, Marksist-Leninistlerin devrimci şiddet ile bireysel şiddet-terör konusundaki kesin ayrımı açık biçimde ortaya koymuştur.

Lenin’in, 1902’de, Narodniklerin bireysel suikast eylemleriyle yürüttükleri terör faaliyetleri karşısında söyledikleri, aynı zamanda Marksist-Leninistlerin terörizm konusundaki tavırlarını net olarak ortaya koymuştur:

“Devrimcilerin güçlerinin ve daha şimdiden harekete geçen kitlelere önderlik etme imkanlarının yetersiz olduğu bir zamanda, birbirini tanımayan bireyler ve grupların bakanları öldürmesini örgütlemek gibisinden terörist eylemlere başvurulması için çağrıda bulunmak, sadece kitleler arasındaki çalışmayı kösteklemekle kalmaz, aynı zamanda bu çalışmanın bütünüyle darmadağın olmasına yol açar...

Devrimci bir partinin ancak devrimci sınıfın hareketine fiilen rehberlik ettiği zaman adına layık olabileceğini akıldan çıkarmamalıyız. Gene, herhangi bir halk hareketinin sayısız biçimlere büründüğünü, durmadan

yeni biçimler geliştirdiğini ve eski biçimleri ıskartaya çıkardığını, değişiklikler getirdiğini ya da eski ve yeni biçimlerin yeni bileşimlerini yarattığını hiç unutmamalıyız. Mücadelenin araçlarının ve metodlarının oluşturulması sürecine faal olarak katılmak, görevimizdir... **Şiddet ve terörizmi ilke olarak asla reddetmeksizin**, kitlelerin doğrudan katılımını sağlayabilecek ve bu katılımı teminat altına alabilecek şiddet biçimlerinin hazırlanması için çalışılmasını istedik... Evet, beyler, biz hareketin sadece geçmişteki biçimlerini değil, gelecekteki biçimlerini de savunuyoruz.”^[***]

(abç)

1905 tarihinde Lenin şöyle yazmaktadır:

“Başından başlayalım. Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde, her marksistin temel istemleri nelerdir? İlk önce, marksizm, öteki tüm ilkel sosyalizm biçimlerinden tek bir özel mücadele biçimine bağlı kalmamakla ayrılır. En değişik mücadele biçimlerini kabul eder, ve onları ‘uydurmaz’, ama devrimci sınıfların, hareketin gelişimi içinde kendisini gösteren mücadele biçimlerini sadece genelleştirir, örgütler ve bunlara bilinçli bir ifade verir. Bütün soyut formlere ve bütün doktrinci reçetelere kesenkes düşman olan marksizm, hareket geliştikçe, yığınların sınıf bilinci arttıkça, iktisadi ve siyasal bunalımlar keskinleştikçe, savunma ve saldırının yeni ve daha değişik yöntemlerinin sürekli bir biçimde doğmasını sağlayan ilerleme içindeki kitle mücadelesine karşı dikkatli bir tutum takınılmasını gerektirir. Bu nedenle, marksizm, kesin olarak herhangi bir mücadele biçimini reddetmez. Marksizm, mevcut toplumsal durum değiştikçe, *kaçınılmaz olarak* bu döneme katılanlarca bilinmeyen yeni mücadele biçimlerinin doğacağını kabul ederek, yalnızca o anda mümkün ve var olan mücadele biçimleriyle kendini hiçbir koşul altında sınırlamaz. Bu yönden marksizm, kitle pratiğinden eğer öyle ifade ede-

[*] THKC I No’lu Bildirisi

[**] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

[***] Lenin, *Devrimci Maceracılık*

bilirsek, *öğrenir* ve 'sistem yapanların' tek başına çalışmalarıyla keşfedilen mücadele biçimlerini yığınlara öğretmek yolunda hiçbir iddiada bulunmaz. Biz biliyoruz ki -toplumsal devrim biçimlerini incelerken örneğin Kautsky böyle demiştir- yaklaşan bunalım, bizim şimdiden görmek yeteneğinde olmadığımız yeni mücadele biçimleri getirecektir.

İkinci olarak, marksizm, mücadele biçimleri sorununun kesenkes *tarihsel* bir incelenmesini ister. Bu sorunla, somut tarihsel durumdan uzak olarak uğraşmak, diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir. İktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçer. Ve mücadelenin başlıca biçimleri halini alır; ve bununla bağıntılı olarak, ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğrar. Belirli bir hareketin, belirli bir aşamasındaki somut durumun ayrıntılı bir incelemesini yapmaksızın, herhangi bir özel mücadele aracının kullanılıp kullanılmayacağı sorununa evet yada hayır biçiminde verilecek bir yanıt, marksist tutumu tümünden bırakmak anlamına gelir."^[1]

İşte Lenin'in bu saptamaları, Marksist-Leninistlerin devrimci mücadelede şiddetin yerini ve nasıl ele alınacağını açık biçimde ortaya koymaktadır. Mahir Çayan yoldaşın açık biçimde ifade ettiği gibi, Marksist-Leninistler, devrimci mücadelede şiddeti, zoru kesinkes reddetmezler. Onlar, zorun tarihteki devrimci rolünü, yani "*yeni bir topluma gebe olan eski toplumun ebesi*"nin **şiddet**, **zor** olduğunu bilirler. Ancak, devrimci zorun kullanımı, öz olarak devrimci terörün kullanımını da kapsamakla birlikte, bireysel terörizmden **amaç** ve **biçim** olarak farklıdır. Bu farklılık, Rus devrim mücadelesi sürecinde Narodniklerin çara ve bakanlara yönelik bireysel suikast eylemlerine karşı takınılan tutumda açık biçimde görülmüştür. Lenin'in "*ilke olarak terörizmi reddetmeksizin*" ortaya koydukları, bu silahlı eylem biçimlerinin

hangi amaçlarla gerçekleştirildiği konusunda odaklanmıştır. Narodniklerin "halk kitlelerini ajite etmek" amacıyla gerçekleştirdikleri bireysel suikast eylemleri karşısında Lenin, koşulların böyle bir amacın gerçekleşmesine olanak tanımadığını ve tanımayacağını söyleyerek karşı çıkar.

Silahlı mücadelenin III. bunalım döneminde tüm geri-bıraktınmış ülkeler devrimci mücadelesinde belirleyici bir yere sahip olmasıyla birlikte, Marksist-Leninistlerin devrimci şiddet konusundaki belirlemeleri daha da gelişmiş ve derinleşmiştir. Lenin'in deyişle, iktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçmiş ve mücadelenin başlıca biçimleri halini almış; ve bununla bağıntılı olarak, ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğramıştır.

II. yeniden paylaşım savaşı sırasında Nazi işgali altındaki ülkelerde yürütülen gerilla savaşları, Nazilere ve işbirlikçilerine yönelik pekçok silahlı eyleme sahne olmuştur. Özellikle Fransa'da Komünist Partinin partizan birlikleri, başta Paris olmak üzere, pekçok kentte gerilla eylemleri düzenlemişler ve bu eylemler çerçevesinde yüzlerce Nazi ve işbirlikçi öldürülmüştür. Bu eylemler karşısında Nazilerin gerçekleştirdikleri "kitlesele misillemeler", bu tür suikast eylemlerinin durdurulmasının bir nedeni olamamıştır.

Vietnam devriminde şehirlerde yürütülen silahlı mücadele, "Vietkong terörizmi" olarak ABD emperyalizmi tarafından kamuoyunu kendi tarafına çekmek için kullanılmaya çalışılmışsa da başarılı olamamıştır. Bunun nedeni ise, Vietnamlı devrimcilerin "cezalandırma" ya da "öldürme" eylemlerini belirli kurallara bağlamış olmalarıdır.

Bu konuda Giap şöyle söylemektedir:

"Hainlerin ortadan kaldırılması ile ilgili olarak, onları daha kararlı ve daha ayırd ederek yok etmeliyiz. Eğer kararlı olmazsak, bazan feci sonuçlarla karşılaşabiliriz. Fakat, eğer dikkatli olmazsak, idamlar haksız ve sonuçları da daha az feci olmayabilir. Yalnızca yollarından döndürülemeyen hainlerin, üstelik *tüm* uyanlar yapıldıktan, bu kötülükten vazgeçmelerini sağlayacak *tüm* yollar denendikten sonra öldürülmeleri ilkesi mutlaka uygulanmalıdır. Bu tür idamların doğru etki yapabilmesi için halkın haine ilişkin

[1] Lenin, *Gerilla Savaşı*, Marx-Engels-Marksizm, s: 131-132

görüşlerine önem verilmelidir, halkın isteği yol gösterici olmalıdır. Sorun öyle ele alınmalı ki, halk, *mahkum edilen kişinin suçunu ve devrimci militanların yurtseverliğini ve hoşgörüsünü tümüyle anlamalıdır...* Hainlerin öldürülmesi durumunda, eğer suçlama yeterince açık ve kesin değil ise, sağduyu yokluğu ya da dikkatsizlik yüzünden işlemler gerektiği gibi yapılamamışsa sonuç amaçlananın tersi olur.”^[*] (abç)

Dünya devrimci mücadelesinin tarihsel gelişimi içinde, Lenin’in deyişiyle, “mevcut toplumsal durum değiştikçe, *kaçınılmaz olarak* bu döneme katılanlarca bilinmeyen yeni mücadele biçimleri” ortaya çıkmaya devam etmiştir. Latin-Amerika’da yürütülen silahlı mücadele, devrimci şiddet eylemlerinin taciz, tahrip ve imha boyutlarını daha da geliştirmiştir. O güne kadar devrimci şiddet eylemleri içinde ikincil planda kalan **sabotaj eylemleri**, gerek kır gerilla cephesi içinde, gerekse kır gerilla cephesi dışında geniş ölçüde kullanıldığı ilk yerlerden birisi Latin-Amerika olmuştur.

Che Guevara, gerilla savaşının değişik eylem biçimlerini ele alırken, bunların devrimci mücadeledeki yerlerini net biçimde ortaya koymuştur:

“Sabotaj eylemlerinin önemi çok büyüktür. Etkisi yüksek bir devrim aracı olan sabotaj, genellikle az etkili, önceden görülmeyen koşullar içinde yapıldığında suçsuz insanlar arasında çok kurban veren, devrime yararlı çok sayıda hayata kıyan terörist eylemlerden ayırilmelidir. Terörizm, zalimliğiyle, baskı yapmada etkinliğiyle tanınan, baskı güçlerinin önemli bir yöneticisini cezalandırmak için, yok edilmesinin yararlı olacağı biliniyorsa uygulanan bir yöntem olarak kabul edilmelidir. Fakat, önemi az olan, ölümü daha sıkı bir baskıya neden olacak bir birey hiçbir zaman öldürülmemelidir.

Terörizmin değerlendirilmesinde çok tartışılan bir nokta vardır. Bazıları, polis baskısına sebep olmanın ya da şiddetlenmesine yolaçmanın kit-

lelerle tüm az ya da çok yasal ya da yan-gizli bağları güçleştirdiğini, zamanı geldiğinde gerekli olacak eylemler için gruplaşmayı olanaksızlaştırdığını kabul ederler. Kendi başına bu doğrudur, fakat, bir iç savaş süresince, belirli bir halk için, baskının zaten her türlü yasal eylemi ortadan kaldıracak kadar şiddetli olduğu durumlar da vardır. Bu durumda, silahla desteklenmedikçe kitle eylemi olanaksızdır. O halde uygulanacak yöntemlerin seçimine çok dikkat edilmesi, devrim için yararlanılabilecek elverişli koşulların incelenmesi gerekir. Koşullar ne olursa olsun, sabotaj iyi kullanıldığında, daima daha etkili bir silahtır. Sabotajdan, halkın bir kesimini felce uğratabilecek, başka deyişle, bir toplumun normal yaşayışını felce uğratmaksızın işsizlik yaratacak biçimde üretim araçlarını kullanılmaz duruma getirmekte yararlanılmamalıdır. Diğer kelimelerle, bir elektrik santralini sabote edilmesi hem etkili hem yerindeyken, bir gazoz fabrikasının sabote edilmesi gülünçtür.

İkinci durumda, birkaç işçi işinden edilir, fakat bununla endüstriyel hayatta hiçbir değişiklik olmaz. Birinci halde ise, yine bir işçi transferi olacaktır, fakat, bu kez, bölgede tüm hayatın felce uğramasından dolayı bu tamamen yerinde bir hareket sayılabilir.”^[**]

“Sabotaj, gerilla savaşı yürüten halklar için paha biçilmez bir silahtır. Örgütlenmesi doğrudan doğruya sivil ve gizli örgüte bağlıdır. Sabotajlar, ancak devrimci ordunun kontrolündeki mıntıkların dışında gerçekleştirilebilir. Bu örgüt, doğrudan doğruya, tercihan hedef alınacak sanayi ve haberleşme merkezlerini belirlemekle yükümlü **gerilla genel kurmayı tarafından yönetilmelidir.**

Sabotajın terörizmle hiçbir ilgisi yoktur: terörizm, yöntemleri sabotaj yöntemlerinden kesin biçimde farklı olan bireysel suikastlardır. Terörizmin, asla istenen etkiyi yaratmayan, bunu kullananlarda elde edilen sonuçlarla kıyaslanamayacak kadar ağır

[*] Akt. Wilfred G. Burchet, *Vietnam Kazanacak!*, s. 230

[**] Che Guevara, *Gerilla Savaşı*, Askeri Yazılar, s. 49

kayıplara yol açarken, halkı da devrimci hareketten uzaklaştıran, olumsuz bir silah olduğuna içtenlikle inanıyoruz. Tersine olarak, çok ender durumlarda, örneğin baskı güçlerinin şeflerinden birini ortadan kaldırmak için bireysel suikastlere başvurulabilir. Fakat, durum ne olursa olsun, ölümlü, baskı güçlerinin kurbanları hesaba katılmasa bile, suikaste katılan bütün devrimcilerin yok edilmesine yolaçacak küçük bir katili ortadan kaldırmak için uzman insanlar kullanılmamalıdır.”^[*] (abç)

Latin-Amerika’da şehir gerilla savaşının gelişimine paralel olarak devrimci terör eylemleri zaman içinde daha da gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Kaçınılmaz olarak, bu gelişim ve çeşitlilik, her zaman bunların nasıl kullanılacağına ilişkin belirlemeler yapmayı gerektirmiştir.

Carlos Marighella, “*Şehir Gerillasının Elkitabı*”nda şöyle yazmaktadır:

“Sabotaj

Sabotajların amacı, yok etmektir. Çok az adam, bazen bir kişi, bu işlemleri gerçekleştirebilir. Şehir gerillası bir sabotaj işlemine girmeyi düşündüğünde, bunu önce tek başına yapar. Sonra, bu hareketin halk arasına yayılması ve halk tarafından sabotajlar yapılması safhası başlar. İyi bir sabotaj inceleme planlama ve hatasız bir uygulamayı gerektirir. Sabotajın en belirgin biçimleri dinamitleme, yangın çıkarma ve mayın döşemedir. Biraz kum, bir damla yakıt, kötü bir yağlama, gevşek bırakılmış bir vida, kısa devre, bir odun veya demir parçası onarılmaz felaketlere neden olabilir.

Sabotajın amacı, aşağıda gösterilen alanlarda düşmanın can damarlarını zayıflatmak, yıpratmaktır.

a) Ülke ekonomisinin özellikle iç ve dış ticaret şebekesi, bankacılık ve maliye sektörü.

b) Tarım ve sanayi üretimi,

c) Ulaşım ve haberleşme sistemi,

d) Dikta kuvvetlerine ait tesisler,

e) Ülkede yeralan Kuzey Amerikan şirketleri ve mülkleri.

Sanayi sabote etme işlemleri için en uygun unsurlar işçilerdir. Çünkü, çalıştıkları fabrikaları ve kullandıkları makinaları çok iyi tanırırlar.

Ulaşım araçlarına karşı girişilen hücumlarda, banliyö ve uzun yolculuk trenlerinde bulunan yolcuların ölümüne sebep olmaktan sakınılmalıdır. Çünkü yolculuk edenler halktan insanlardır. Zaten herşeyden önce ortadan kaldırılacak olanlar, diktaya hizmet için kullanılan ulaşım servisleridir. Bir trenin yakıt yüklü vagonlarını raydan çıkarmak, düşmanı can noktasından vurmaktır. Bu işlemler köprü ve demiryollarının dinamitlemesine dek uzanır. Yaratılan zararları onarmak aylar gerektirir. Telgraf ve telefon telleri sistemli bir şekilde kesilmeli ve haberleşme merkezleri işe yaramaz duruma getirilmelidir. Yakıt stokları, cephane ihtiyatları, savaş gemisi tersaneleri, dikta kuvvetlerine ait ulaşım araçları ve kırsal düzenli olarak sabote edilmelidir.

Kuzey Amerikan şirket ve mülklerine karşı girişilen sabotaj eylemlerinin hacmi, yerli hedeflere karşı yapılanlarınkiyle eşit, hatta ondan fazla olmalıdır.

Terörizm

Biz terörizmden bombalı suikastlara girişimi anlıyoruz. Bu işlemlere, patlayıcı yapımının teknik bilgisine sahip olanlar ile en soğukkanlı kişilerden başka kimse katılmamalıdır. Bazen, terörist eylemlerin içinde, insan hayatını sona erdirmeye ile Kuzey Amerikalılar’ın yerleşme yerleri veya bazı büyük tarım işletmelerinin yakılması da yer almaktadır.

Eğer gıda maddeleri stoklarının yağması planlanırsa, bundan halkın da yararlanması düşünülmeli, özellikle açlık ve hayat pahalılığının ortalığı kavurduğu yer ve zamanlarda bu gibi eylemlere girişilmelidir. Gerilla, her zaman devrimci teröre yararlı olmalıdır.”^[**]

Buraya kadar ortaya koyduğlarımız, Marksist-Leninistler için, silahlı mücadelenin

[*] Che Guevara, *Gerilla Savaşı*, Askeri Yazılar, s. 121

[**] Marighella, *Şehir Gerillasının Elkitabı*, s. 104-105

ve bunun bir biçimi olan gerilla savaşının yalın bir askeri savaş olarak ele alınmadığını, onun politik amacının bu savaşın sürdürülüş biçimini belirlediğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Marksist-Leninistler için, silahlı mücadele ve bunun bir biçimi olan gerilla savaşı, belirlenmiş kurallarla yürütülen politikleşmiş askeri savaştır. Bu açıdan, devrimci silahlı mücadelenin sürdürülüş biçimine ilişkin belirlenmiş kurallar, aynı zamanda, gerçekleştirilen silahlı eylemlerin yapılış tarzıyla devrimci öncü tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koyacak niteliktedir. Bu nitelik, diğer taraftan, devrimci savaşın haklı niteliğinin bir ifadesi durumundadır.

Herkesin bildiği gibi, devrimci şiddet, doğrudan doğruya egemen sınıfların kitleler üzerinde uyguladığı karşı-devrimci şiddetin bir karşılığıdır ve karşı tarafın zora, şiddete başvurmasının bir sonucudur. Dolayısıyla, şiddet, tek başına belirleyici değildir. Bu nedenle, sömürücü sınıfların devrim mücadelesine ve halk kitlelerine karşı kullandıkları şiddet, doğrudan kitleleri pasifize etme ve devrimci mücadelenin gelişimini engelleme amacını güder. Bu yönüyle, karşı-devrimci şiddet, en yaygın ölçekte terörü kullanır. Karşı-devrimci şiddet açısından, terör, kitleleri sindirmenin, korkutmanın ve yıldırmanın en temel aracıdır. Yalın bir şiddet eylemi olarak terör, yıldırıncı, korkutucu bir işleve sahip olduğu için, karşı-devrimin şiddeti, her açıdan kurlsız bir şiddettir ve bu yönüyle **açık terör** uygulamasıdır. Bu açıdan da, devrimci silahlı mücadelenin belli kurallara bağlanması ve buna uygun olarak yürütülmesi, devrimci şiddet ile karşı-devrimci şiddet **arasındaki farkın** kitleler tarafından açık biçimde görülmesini sağlar.

Ancak, dünya çapında ve ülkemizdeki pek çok durumda görüldüğü gibi, savaş, askeri savaş, sadece devrim ile karşı-devrim arasında gerçekleşmemektedir. Gerek emperyalistler arasındaki uzlaşmaz ilişkilerin askeri plana yansıdığı yeniden paylaşım savaşları da, gerekse milliyetçi ve şovenist politikaların bir devamı olarak ortaya çıkan uluslararası savaşlar da, en son sınırlarına kadar kullanılmaya çalışılan bir şiddet eylemi olarak ortaya çıkmaktadır. Böyle bir ortamda, devletler arasında askeri savaşlarda kullanılan şiddeti sınırlamaya yönelik bazı uluslararası anlaşmalar yapılmaya çalışılmıştır.

Bunlar içinde **Cenevre Anlaşması**, devletler arası savaşlarda şiddetin ve bu bağlamdaki terörün sınırlandırılmasına yönelik emperyalist ülkelerin kendi aralarında yaptıkları bir anlaşma durumundadır. 1970'li yıllarda bu anlaşmaya yapılan bazı eklerle, kimi durumlarda gerilla savaşları anlaşma kapsamına alınmıştır. Ama herkesin de çok iyi bildiği gibi, bu anlaşmalar, gerçek savaş alanında hiçbir zaman geçerli olmamış ve uygulanmamıştır. Bu durumlara karşı bir yaptırım uygulanması için oluşturulduğu ilan edilen Uluslararası Savaş Suçlular Mahkemesi ise, birkaç istisna dışında işlevsiz bırakılmıştır. (Bu birkaç istisna içinde, Bosna-Hersek'e ilişkin davalar bulunmaktadır.) Vietnam savaşı sırasında görüldüğü gibi, Amerikan emperyalizmi, Cenevre Anlaşması'nı hiçe sayarak, bağımsız bir devlet durumundaki Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti'nin kentlerini (yeni dönemin moda sözcükleriyle "sivil hedefleri") alabilmesine bombalaya-bilmiştir.

Karşı-devrim açısından, askeri savaş, her koşul altında **sınırsız** bir şiddet, zor eylemi olarak, kendi amaçlarına ulaşmanın aracı olmaktadır. Karşı-devrimin zorunun, şiddetinin niteliğini teşhir etmek açısından da, devrimci şiddetin belirlenmiş kurallara sahip olması ve bunlara titizlikle uyulması bir zorunluluktur.

Yine dünya çapındaki pek çok olayda görüldüğü gibi, kimi ulusal savaşlarda, savaşın başlatılması ve sürdürülmesinde belirleyici konumda olan milliyetçilik ve şovenizm, aynı zamanda şiddet eyleminin, terörün alabildiğine kullanıldığı bir ortam oluşturmaktadır. Yugoslavya olaylarında emperyalistlerin demagojik olarak kullandıkları "etnik temizlik" söylemi, bu tür şiddet ve terör eylemlerinin ulaşabileceği noktayı ortaya koymaktadır. (Hemen belirtelim ki, Yugoslavya olaylarında, emperyalist ülkeler, milliyetçilik temelinde gelişen askeri çatışmalarda, salt "slav milliyetçiliği"ni öne çıkararak, kamuoyunu yönlendirmiştir. Son Kosovo olaylarında olduğu gibi, "aynılıkçı" UÇK "gerillaları"nın gerçekleştirdikleri silahlı eylemler özellikle kamuoyundan gizlenmeye çalışılmıştır.)

A. Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesiy-le birlikte ülkemizde gelişen şiddet eylemleri, gerçekleştiriliş biçimlerinden öte, yöneldiği hedeflerle de, tam bir "kısasa kısas" mantığının ürünü olarak ortaya çıkarken,

aynı zamanda PKK hareketinin küçük-burjuva milliyetçiliğinin egemenliğine girmesinin bir sonucu olmuştur. Bu yönüyle, ülkemizdeki son şiddet eylemleri, milliyetçi ve şovenist politikaların bir devamı olan askeri savaşlarda ortaya çıkan terör eylemleri olarak belirginleşmiştir. Doğrudan “sivilleri” hedef alan son eylemler, özellikle mağazalara yönelik eylemler, İBDA-C tarafından gerçekleştirilmiş olmasına karşın, Kürt ulusal hareketinin milliyetçi çizgisinin yarattığı uygun bir zeminde ortaya çıkmıştır. Ve Özgür Politika, İBDA-C'nin gerçekleştirmiş olduğu Bakırköy ve Ataköy terör eylemlerini “**Kısa sa kısas**” başlığı ile okuyucularına duyurmuştur. İBDA-C'nin bu eylemlerde “Milliyetçi Kürt İntikam Güçleri” ismini kullanması da, Kürt ulusal hareketinin ulaştığı olduğu yeri açık biçimde göstermektedir.

Diğer yandan, Gazi Mahallesi ve çevresinde gerçekleştirilen “molotoflu” eylemlerin, ayırım gözetmeksizin her türlü taşıta yönelik olması da, aynı gelişmenin bir yanısı durumundadır. Bu eylemlerde yer alanlar hangi siyasal kimliği taşırlarsa taşırsınlar, sonal olarak, hedefi belirsiz bir terör ortamının yapıcılan olmuşlardır.

Sadece ülkemizde son bir ay içinde [Mart 1999] yaşanan olaylar bile, baştan beri ortaya koyduğumuz devrimci savaşın belli kurallara bağlı olarak yürütülmesi zorunlu-

luğunu kanıtladığı gibi, bu kurallara bağlı hareket edilmesinin önemini daha da artırmıştır. Kimi kendini yakma olaylarında —ki PKK söyleminde bunlar “kahramanlık eylemleri” olarak değerlendirilerek teşvik edilmektedir— görüldüğü gibi, devrimci savaşın niteliği ve belirlenmiş kuralları kolayca bir yana bırakılabilmektedir. Ülkemiz solundaki ideolojisizlik ve pragmatizm böyle bir ortamın gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir etken olarak ortaya çıkmıştır. Ne olursa olsun “birşeyler yapma” mantığının, bireyleri nerelere kadar götürebileceği cezavlemlerindeki kendini yakma olayında açıkça görülmüştür.

Böylesine bir somut gelişim koşullarında, devrimci terör ve devrimci şiddet ile karşı-devrimci terör ve şiddet arasındaki farkın kesin olarak ortaya konulması, terörizm ile devrimci terörün kesinkes birbirinden farklı olduğunun kitlelere açık biçimde anlatılması, bir kez daha, devrimcilerin önündeki görevlerden birisi haline gelmiştir. Bu görev, aynı zamanda, ülkemiz solundaki ideolojisizliğe, pragmatizme karşı ideolojik mücadelenin bir parçası durumundadır. Bu gerçekleri umursamayanlar, küçümseyenler, sonal olarak, ortaya çıkan gelişmelerin devrim mücadelesine vereceği zararın da sorumlusu olmak durumundadırlar.

“Emperyalizmin bir dünya sistemi olduğunu, kapitalizmin son aşaması olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız — ve o dünya çapında yenilgiye uğratılmak zorundadır. Bu mücadelenin stratejik sonu, emperyalizmin yıkılması olacaktır. Bize, bu dünyanın sömürülenlerine ve az gelişmişlerine düşen pay, emperyalizmin temellerini ortadan kaldırmaktır: Biz ezilen uluslar, onlara sermaye, hammadde, teknisyen ve ucuz emek vererek, ve onlardan yeni egemenlik araçları olan yeni sermaye, silah ve her çeşit materyal olarak mutlak bir bağımlılık içine sürüklenmekteyiz.

Bu stratejik hedefin temel unsuru tüm halkın gerçek kurtuluşu olacaktır. Pek çok olayda bu kurtuluş silahlı mücadeleyle gerçekleşecek ve Bizim Amerika'da sosyalist devrim kaçınılmaz olacaktır.

Emperyalizmin yıkılması hedeflenirken, onun başını kimin çektiği kesinlikle belirlenmek zorundadır. Bu, ABD'den başkası değildir.

Taktik hedefi, düşmanı çevresinden koparıp onu yaşam alışkanlıklarıyla gerçeğin gücünün çarpıştığı yerlerde savaşmaya zorlamak olan, genel anlamda bir görevi gerçekleştirmeliyiz. Düşman küçümsenemez; ABD askerleri, teknik yeteneklere sahiptir ve onu korkutucu kılacak ölçüde silahlarla ve kaynaklarca desteklenmektedir. Onun sahip olmadığı şey, bugün onun en büyük düşmanı olan Vietnamlı askerlerin en yüksek düzeyde sahip oldukları ideolojik motivasyondur. Biz, bu orduyu moralini bozarak yenebiliriz — ve bu moral, onları bozguna uğratarak ve daha fazla kayıp verdirerek bozulabilir.

Fakat zafere götüren bu kısa yol daha şimdiden çok açıkça istenmesi gereken fedakarlıkları içermektedir. Ve bunlar, sürekli olarak mücadeleden kaçtığımız ve başkalarının bizim için kendilerini tehlikeye atmalarını istediğimiz zaman dayanmaya mecbur olacağımız fedakarlıklardan belki daha az acı verici olacaktır.

Son kurtulacak ülke, büyük olasılıkla, silahlı mücadele olmaksızın ve emperyalizme karşı uzun ve acımasız bir savaşın etkilerinden kaçınarak

gerçekleşecektir. Ama bu mücadeleden ve bu mücadelenin dünya çapındaki sonuçlarından kaçınmak olanaksız olacaktır; onun etkileri aynı, hatta daha büyük olacaktır. Geleceği önceden kestiremeyiz, ama özgürlüğü özleyip de zaferin bir kırıntısı olarak kendi özgürlüğünü bekleyen ve onun için mücadeleden kaçan bir ulusun öncüsü olmayı istemek gibi bozguncu iğvalara asla kapılmamalıyız.

Yararsız özverilerden kaçınmak kesinlikle doğrudur. Bunun için de bağımlı Amerika'nın kendisini barışçı yoldan kurtarmak için sahip olduğu gerçek olanakları açıkça ortaya koymak çok önemlidir. Bizim için bu sorunun çözümü çok açıktır: Bugünkü aşama, mücadeleye başlamak için uygun bir an olabilir ya da olmayabilir, ama savaşmaksızın özgürlüğü elde edebileceğimiz konusunda hiçbir yanılısamaya kapılamayız ve böyle bir yanılısma hakkına sahip değiliz. Ve bu savaş, ne gözyaşartıcı bombalara karşı taşlarla verilen bir sokak çatışması, ya da pasifist genel grev olacaktır; ne de egemen oligarşilerin baskı mekanizmasını iki-üç günde yikan öfkeli bir halkın çatışması olacaktır; bu mücadele, uzun, sert bir mücadele olacaktır ve onun cephesi, şehirlerdeki gerillaların barınakları, savaşçıların evleri —baskı güçleri onların aileleri arasında kendine kurbanlar arayacaktır—, katliamlara uğratılmış kırsal nüfus, düşman bombardumanı ile yıkılmış şehirler ve kasabalar olacaktır.

Onlar, bizi bu mücadeleye itiyorlar; bu mücadeleye hazır olmak ve bu mücadeleye girişmekten başka bir alternatif yoktur.

Başlangıç kolay olmayacaktır; hatta aşırı ölçüde zor olacaktır. Oligarşilerin tüm baskı gücü, tüm demagoji ve vahşiliğiyle onların amaçlarının hizmetinde olacaktır. İlk anda bizim görevimiz hayatta kalmaktır; daha sonra silahlı propaganda (Vietnamca anlamıyla, yani düşmana karşı yürütülen kazınışın ya da kaybedilsin —ama savaşarak— çarpışmaların propagandası) yürüten gerilla örneğini izlemek olacaktır: gerillaların yenilmezliği dersi sahipsiz kitleler arasında kök salacak; ulusal ruhun elektrikleştirici gücü, daha şiddetli baskılara karşı koymak için daha zorlu görevlere hazırlayacak; mücadelenin bir unsuru olarak nefret, düşmanın nefreti, bizi, insanın doğal sınırlarını aşan ve onun ötesine geçen, insanı etkin, şiddetli, seçici ve soğuk bir ölüm makinasına dönüştürmeye zorlayacaktır. Bizim askerlerimiz böyle olmak zorundadır; düşmandan nefret etmeyen bir halk vahşi bir düşmanı yenemez.

Savaş, düşman onu nereye götürüyorsa oraya kadar götürülmelidir: onun evine, eğlence yerlerine; topyekün savaş. Düşmana kışlarının dışında ve hatta içinde bile rahat edebileceği bir an, barışçıl bir an bile bırakılmamalı; nerede bulunuyorsa ona saldırmalı, geçeceği her yerde ona köşeye sıkıştırılmış bir hayvan duygusu verilmelidir. O zaman, onun morali bozulmaya başlayacaktır. O, gittikçe daha fazla hayvanlaşacaktır, ama böylece biz onun çöküntüsünün belirtilerini daha açık göreceğizdir.

Ve insanlığın kurtuluşu uğruna verilen savaşın bayrağı altında, uluslararası proleter ordularla gerçek bir proletarya enternasyonalizmi geliştirmeliyiz. Vietnam'ın, Venezüella'nın, Guatemala'nın, Laos'un, Gine'nin, Kolombiya'nın, Bolivya'nın, Brezilya'nın —yalnızca silahlı mücadelenin bugünkü sahnelerini sayarsak— bayrakları ardında ölmek, bir Amerikalı, bir Asyalı, bir Afrikalı ve hatta Avrupalı için aynı ölçüde onur verici ve erişilme değer olacaktır."

Ernesto Che Guevara

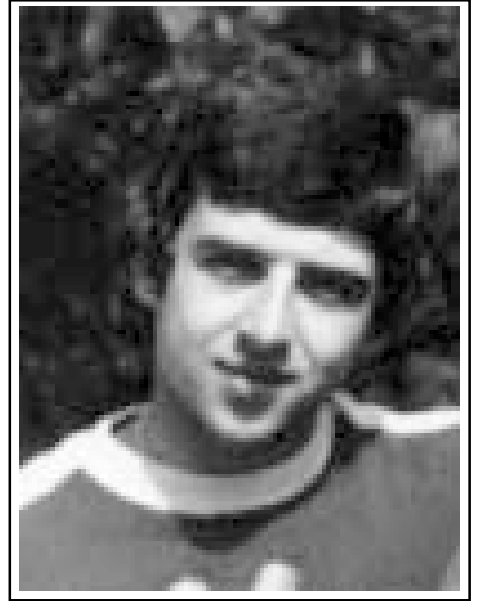
... İki, Üç Daha Fazla Vietnam [Tricontinental'e Mesaj]

(Afrika, Asya ve Latin-Amerika Halkları Dayanışma Örgütü'ne (OSPAAL) Che Guevara'nın "dünyanın herhangi bir yerinden" yolladığı bu mesaj, 16 Nisan 1967 tarihinde *Prensa Latina*'da yayınlanmıştır.)

LEVENT ERTÜMER

1959/BERGAMA
14 EYLÜL 1977/BERGAMA

LEVENT ERTÜMER ve FARUK AÇİL yoldaşlar, 1977 yılında THKP-C/HDÖ üyesi olarak örgütsel faaliyette bulundular. 14 Eylül 1977 günü faşist milislere yönelik silahlı eylem hazırlığı sırasında yanlarında bulunan bombaların patlaması üzerine şehit düştüler.

FARUK AÇİL

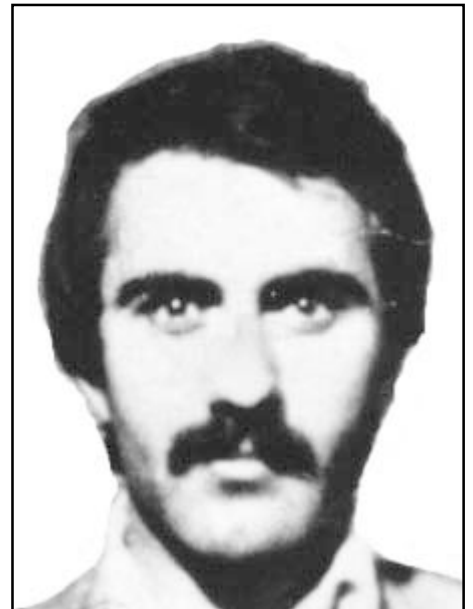
1959/BERGAMA
14 EYLÜL 1977/BERGAMA

ZİYA ERDÖNMEZ

1954 SİVAS/KANGAL
17 EKİM 1980 İSTANBUL/KADIKÖY

1954 Sivas/Kangal doğumlu Ziya yoldaş, 1973 yılında İstanbul İktisat Fakültesi'ne girişle devrimci mücadeleye aktif olarak katılmıştır. 1973-76 arasında öğrenci hareketi içinde çalışmış ve 1974 yılında AÖS'ne yönelik faşist saldırılarda yaralanmıştır. 1975-76 döneminde İYÖKD Yönetim Kurulu üyesi olarak çalışmış ve 1977'de THKP-C/HDÖ'nin Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte profesyonel kadro olarak devrimci savaşa katılmıştır. 1979 sonlarında THKP-C/HDÖ-İstanbul İl Komitesi üyeliğine getirilmiş ve 1980'de Genel Komite üyesi olmuştur. 17 Ekim 1980 günü Kadıköy Nüfus Dairesi'nin basılması eylemi sırasında oligarşinin resmi zor güçleriyle girdiği çatışmada şehit düşmüştür.

SERDAR SOYERGİN

1960/ADANA
26 EKİM 1980/ADANA

1960 yılında Adana'da doğdu. Faşist milis saldırıların yoğunlaştığı bir dönemde, lisede devrimci mücadeleye katılmaya başladı. Liseden sonra Adana Eğitim Enstitüsü'ne girmiş ve burada THKP-C/HDÖ'nin örgütsel faaliyetleriyle tanışmıştır. 1979 yılında THKP-C/HDÖ üyesi olarak okul ve mahalle ilişkilerinde çalışmış ve 1979 ortalarında Adana Çukobirlik Yağ Fabrikası'na işçi olarak girerek, sendikal çalışmaların örgütlenmesine katılmıştır. Bu çalışmalarındaki etkinliği, sarı sendikacılar tarafından etkisizleştirilmek amacıyla polise ihbar edilmiş ve bir süre polis tarafından gözaltına alınmıştır. 1980 başından itibaren polis tarafından aranması üzerine, illegal örgütsel faaliyette bulunmakla görevlendirilmiştir.

14 Eylül 1980 günü Süleyman AYDEMİR yoldaşla birlikte gerçekleştirdikleri cezalandırma eylemi sonrasında oligarşinin resmi zor güçleriyle silahlı çatışmaya girmişler ve çatışmada bir tank yüzbaşısını öldürmüşlerdir. Serdar yoldaş, çatışma sırasında aldığı iki kurşun yarası sonucu oligarşinin eline tutsak düşmüştür.

Olayda bir yüzbaşının öldürülmesi nedeniyle 12 Eylül faşist askeri yönetimi çılgına dönmüş, halka ve devrimcilere duydukları bütün kinlerini Serdar yoldaşın yargılanmasında göstermişlerdir.

40 gün süren tüm yargı-yargıtay ve onay işlemleri, hiçbir hukuk kuralına uyulmaksızın gerçekleştirilmiş ve idam cezası 25-26 Ekim 1980 gecesi infaz edilmiştir.

Serdar yoldaşın son isteği, zafer günü yoldaşlarıyla birlikte içmeyi tasarladığı kahveyi, cellatların gözlerinin içine bakarak içmek olmuştur.

Dünyada Ekonomik Bunalım

“Küresel durgunluk kesin gibi

Küresel ekonomideki yavaşlamanın hızlanacağı beklentisi güç kazanıyor. Bankalar, ABD'ye ilişkin büyüme tahminlerini düşürürken, Avrupa Birliği büyüme hedefini şimdilik gözden geçirmeyi düşünmüyor.

ABD'ye yapılan terörist saldırıların ardından ekonomi otoritelerinin aldığı önlemlere rağmen, küresel ekonomideki yavaşlamanın hızlanacağına kesin gözüyle bakılıyor. Faiz indiren merkez bankaları arasında Yeni Zelanda ve Güney Kore merkez bankaları da katılırken, çoğu ülkenin aldığı önlem faiz oranlarını indirme ve piyasaya likidite sağlamakla sınırlı kalıyor.”

[CNBC-E, 19 Eylül 2001]

Kurtuluş Cephesi'nin Mayıs-Haziran 1998 tarihli 43. sayısında yayınlanan “Dünya Ekonomik Buhranı ya da Yeni-Sömürgecilikte Bunalım” yazımızda şunları yazdık:

“1997 yılının son aylarına girilirken Asya ülkelerinde birbiri ardına ‘kriz’ler patlak verdi. İlk anda pek fazla önemsenmeyen bu krizler, Wallstreet borsasında 27 Ekim 1997 günü meydana gelen %7,2’lik gerileme ile dünya kamuoyunun gündemine girdi. Ancak Wallstreet borsasının bir hafta içinde ‘toparlanması’ ve ardından ‘çıkış trendine’ geçmesiyle birlikte, ortaya çıkan krizler ‘unutulmaya’ başlandı. Bu krizlerin önemsiz olduğu, sadece ‘borsayı ilgilendiren’ bir kriz olduğu düşüncesi kamuoyuna benimsenildi. Endonezya’da Suharto’nun istifası ile sonuçlanan ‘öğrenci eylemleri’ ve ‘kitlesel yağmalamalar’ın ortaya çıkması, kamuoyuna benimsenilen bu düşüncüyü fazlaca etkilemedi. Hemen herkes, olayları ‘yaşlı diktatöre’ karşı ‘özgürlük ve ekmek’ isteyen öğrencilerin ve halkın tepkisi olarak değerlendiriyordu. Olayları biraz yakından takip eden ve az çok ekonomi bilgisine sahip olan kimileri için, Endonezya olayları, ‘Asya kri-

zi’nin yarattığı toplumsal huzursuzluğun bir ürünü olarak görüldü. Özellikle ülkemizde basın-yayın organlarında ekonomi tahlilleri yapan kimi küçük-burjuvalar için, ‘Asya krizi’, ‘şişirilmiş ekonomilerin’ kaçınılmaz bir sonucundan başka birşey değildi. 1980 sonrasında ‘Asya kaplanlar’ olarak büyük övgüler dizilen bu ülkeler, bu küçük-burjuva ‘ekonomistler’ için onca önemsenecek şeyler değildi. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda geçen yıl sonlarına doğru meydana getirdiği %18’lik düşüştüsten öte sadece siyasal ve sosyal yönden değerlendirilecek bir olaydan başka birşey değildi. Böylece ‘Asya krizi’, ‘işçi ekonomisi’ olan, yani ticaret ve bankacılık alanlarında çalışan kesimler dışında sıradan bir olay gibi izlenildi. ‘Asya krizi’ni yakından izleyen bu kesimler için, olay asıl olarak ‘borsa’ olayı idi ve onlar da bu alanda çalıştıkları için kendilerini ilgilendiriyordu!

Ve Mayıs sonuna gelindiğinde, ‘Asya krizi’, ‘Rusya krizi’yle birleşerek yeni bir boyut almaya başladı. Ama yine de yukarıda ortaya koyduğumuz ‘iyimserlik’ varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Bu ‘iyimser tahmin-

ler', giderek kitlelerin günlük yaşantılarını 'değiştirmelerini gerektiren herhangi bir gelişmenin olmadığı' kanısını güçlendirmiştir. Böylece dünya halkları emperyalizmin yeni dünya bunalımı karşısında ilgisiz kalmaktadırlar. Bu bunalımın ne olduğunu ve geçmiş bunalımlarla ne denli kıyaslanabileceğini bile bilmeden, kapitalizmin yeni bir mülksüzleştirme dalgası içine girmişlerdir."

Bu belirlemelerimizden günümüze kadar geçen üç yıl boyunca, emperyalist sistemin içine girdiği ekonomik bunalımı ve bunun dünya çapındaki gelişme ve sonuçlarını *Kurtuluş Cephesi*'nin değişik sayılarında olabildiğince ortaya koymaya çalıştık.

Ülkemizde gelişen olaylar, özellikle Aralık 1999 tarihinde IMF ile imzalanan stand-by anlaşması, emperyalizmin ekonomik buhranının yeni-sömürgecilik yöntemlerinin işleme hale gelmesinin bir sonucu olduğunu açıkça göstermişti.

2000 yılının Kasım ayına gelindiğinde ülkemizde patlak veren "mali kriz" ve ardından Şubat 2001 krizinin, ülkemiz **özgülünde** ortaya çıkmış bir "talihsizlik" ya da "araba kazası" olarak değerlendirildiği bir ortamda, gelişen emperyalist dünya buhranı geniş kitlelerden özenle gizlenmeye çalışılmıştır. Özellikle küçük-burjuva aydınları, borsa simsarları, spekülörleri ve "medya", ülkemizde gelişen bunalım ve krizleri yerel ve özel bir durum olarak sunarken, amaç, her zaman emperyalizme bağımlı bir ülkenin, emperyalizmin içine girdiği ekonomik buhranlardan birinci dereceden ve şiddetle etkileneneğini, buhranın yükünün bu ülkelere aktarılacağına bilinmemesini sağlamak olmuştur.

Kapitalist üretim ilişkilerinin ayrılmaz bir parçası, onun "irisi hastalığı" olan aşırı-üretim buhranlarının kaçınılmazlığının ve buhran koşullarında olabilecek en geniş ölçekte mülksüzleşme ve yoksullaşmanın gündeme geleceğinin kitlelerce, yani mülksüzleştirilecek ve yoksullaştırılacak kesimlerce bilinmesi ve 1997 "Asya Krizi" ile başlayan yeni dünya ekonomik bunalımıyla bunun daha da yoğunlaşacağına kavranılması, şüphesiz kitleleri sistem dışı çözümlere yönelteceği düşünüldüğünde, tüm propaganda ve yönlendirme olanakları kullanılarak emperyalist ekonomilerin içinde buldukları bunalım "yok" varsayılmıştır.

1997 "Asya Krizi" ile belirginleşen dünya ekonomik bunalımının, "komünizmin yenildiği", "hür dünyanın zafer kazandığı", "ABD'nin dünyanın tek süper gücü olduğu" propagandası ortamında, geçmiş dönemdekilerle kıyaslanmayacak boyutlarda olacağı ve sonuçlarının da geçmiş bunalımlardan farklı olacağı az çok kapitalist ekonomiyi bilen herkes tarafından görülecek nitelikteydi.

Yeni dünya ekonomik bunalımı, tüm ekonomik bunalımlar gibi, **sermayenin ve metaların aşırı-üretimi** bunalımı olarak ortaya çıkmıştır. Emperyalist ülkeler, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, bunalımın yükünü geri-bıraktırlmış ülkelere yüklemek için, öncelikle bu ülkelerin "alım gücünü" son kertesine kadar kullanarak kendi metaları için ek talep yaratma yoluna gitmişlerdir. Bunun en doğal sonucu, geri-bıraktırlmış ülkelerin ithalatlarının artması, dolayısıyla dış ticaret açığının büyümesi olacaktı ve öyle de oldu.

Geri-bıraktırlmış ülkelerin emperyalist ülke metalarının açık pazarı haline getirilmesi, bir süre için "rahatlık" yaratsa da, bu ülkelerin artan ithalatı karşılayacak dövize sahip olmamaları, aynı kaçınılmazlık içinde dış borçlanmanın artmasına, dış borç "stoku" nun yükselmesine neden olacaktı ve öyle de oldu.

Geri-bıraktırlmış ülkelerin artan dış borçlanması, bir yandan emperyalist metaların bu ülkelere daha fazla miktarda ihracatına olanak sağlarken, diğer yandan kâr oranları sürekli düşen emperyalist ülke sermayeleri için yeni getiri (faiz) olanağı da yaratmaktadır. Böylece, geri-bıraktırlmış ülkeler ödeyemeyecekleri kadar büyük dış borç ve faiz ödemeleriyle yüzyüze kalmışlardır. 1980 dünya ekonomik buhranında olduğu gibi, gelişen dünya ekonomik buhranı, geri-bıraktırlmış ülkelerin dış borçlarını ödeyemez hale gelmesiyle "globalleşme" eğilimi içine girmiştir.

Bu gelişme, bir yandan emperyalist ülke metalarına yönelik geri-bıraktırlmış ülkelerin talebini düşürürken, diğer yandan dış borçların ödenememesi ile "finans krizi"ni gündeme getirmiştir. İşte bu durum, Aralık 1999 tarihinde IMF ile imzalanan stand-by anlaşmasının nedeni olmuştur.

Sürekli yinelediğimiz gibi, IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının temel amacı, emperyalist finans kuruluşlarına olan borçların ödenmesini garanti altına almak olmuştur. 1999-2000 döneminde Arjantin, Endonezya,

Meksika, Brezilya ve diğer irili ufaklı geri-bıraktırlmış ülkelerde de benzer uygulamalar gündeme getirilmiştir. Bunlarla, “global durgunluk” **geciktirilmeye** çalışılmıştır.

SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında emperyalizmin pazarlarında toprak olarak meydana gelen genişleme, aynı oranda meta ve sermayeler için talep yaratamaması gelişen dünya ekonomik buhranının diğer yanını oluşturmuştur.

Askeri kavramlarla ifade edersek, emperyalist sistemin yeni ekonomik buhranı, daha öncekilerde olduğu gibi, önce “anavatan”ın dışındaki cephelerde durdurulmaya çalışılmıştır. Ancak alınan tüm önlemler, geri-bıraktırlmış ülkelerde uygulamaya sokulan tüm “istikrar tedbirleri” buhranın gelişimini ve giderek metropollere yansımaları engeleyememiştir.

Bugün, emperyalist sistemin ekonomik buhranı emperyalist metropollere ulaşmış ve tüm emperyalist ülkeler buhranının etkisi altına girmiştir. Burjuva ekonomistlerinin ve “medya”nın söylemiyle ifade edersek, “global durgunluk” emperyalist ülkelere yansımıştır.

10 Eylül tarihli, yani 11 Eylül günü New-York'taki World Trade Center (Dünya Ticaret Merkezi) ile Washington'daki ABD Savunma Bakanlığına (Pentagon) yönelik eylemlerden bir gün önce haber ajanslarının geçtiği haberde şunlar yazılıydı:

“Senkronize durgunluk korkutuyor

Japonya'dan eksi büyüme rakamlarına, ABD'de işsizlik rakamları da eklenince dev ekonomilerin aynı anda durgunluğa gireceği yorumları endişe yarattı. Almanya'da da durum parlak değil. Dünya ekonomisinin üç dev uzun zamandır aynı anda durgunluğa girmemişti.

Dünya ekonomisinin motorları sayılan ABD'de işsizliğin son 4 yılın en yüksek seviyesine çıkması, Almanya sanayi üretiminin düşmesi ve Japonya'da ekonominin daraldığı haberleri, üç devin birlikte bir durgunluğa ilerlediği yorumlarına ve borsaların inişe geçmesine neden oldu.”

Ve 11 Eylül'ün ardından New-York borsasında meydana gelen düşüşlerle birlikte birbiri ardına yapılan açıklamalarla emperyalist ülke ekonomilerinin büyük bir bunalım içine girdikleri kabul edilmeye başlandı.

Tabii, ülkemizde patlak veren Şubat 2001 krizi gibi, MGK'da Cumhurbaşkanı'nın Başbakanına “anayasa fırlatması” gibi bir bahane bulunamayacağı için, “terörizm” hemen bir gerekçe olarak ortaya atıldı.

Ekonomik buhranın olguları ise, tüm geri-bıraktırlmış ülkelerin yaşadıklarının bir benzeriydi: kitlesel işten çıkartmalar, büyüme oranlarında düşüşler, şirket iflasları, borsa düşüşleri vb.

Emperyalist ülkelerde ekonomik buhranın “tetikçisi” olarak “Anayasa fırlatma”nın yerini “terörist saldırı” aldığı için, ilk açıklamalar büyük uluslararası havayolları tekelcilerinin zararları ve “bu nedenle” toplu işten çıkartmalara gidecekleri üzerine oldu.

Basın haberlerinin diliyle aktarırsak 18 Eylül itibarıyla, “ABD'nin önde gelen havayolları firmalarından US Airways Group, 11 bin kişi, America West Holdings Corp. 2 bin kişi, American Trans Air de bin 500 çalışanını işten çıkaracak. Continental Airlines hafta sonu, personelinin yaklaşık beşte biri olan 12 bin çalışanını işten çıkarma kararını almıştı.”

Eylül sonuna gelindiğinde, ilk büyük **iflas** haberi İsviçre'nin **Swissair**'ine ilişkin oldu. Dünyada kişi başına düşen milli gelirin en yüksek olduğu, dünya bankacılık merkezi olarak bilinen İsviçre'nin havayolları şirketinin iflas haberi, dünya ekonomik buhranının boyutlarını göstermenin yanında, aynı zamanda “terörist saldırılar”ın bunda hiçbir rol oynamadığını da açıkça gösteriyordu.

Dünya kadar emperyalizmin gelişimini engelleyen “komünizm hayaleti”nin ortadan kalkmasıyla “özgürlükçü ve demokratik” bir ortamda “refah” içinde yaşayacaklarına inandırılan emperyalist ülke halkları, “global durgunluk”la birlikte kendi mülksüzleşmelerini yaşamaya başlamışlardır.

Ve ülkemiz somutunda yaşandığı ve yaşanmaya devam ettiği gibi, bu mülksüzleştirme ilk alanı borsa olurken, “beyaz yakalılar”ın işsizliği gündemin ilk maddesini oluşturmaktadır.

Emperyalist ülkelerde gelişen ekonomik buhranla birlikte ortaya çıkan **borsa yoluy-la mülksüzleştirme**nin boyutlarını görebilmek için Amazon.com ile Yahoo hisselerinin gelişimine bakmak yeterli olacaktır.

Bilindiği gibi, **Amazon.com**, yazılı ve görsel tüm basın-yayın organlarının büyük övgülerle söz ettiği internet pazarlama şirkettir. Hemen herşeyi internet üzerinden

amazon.com

(dolar olarak)

İlk satış fiyatı (15 Mayıs 1997)
1.95

23 Nisan 1999	105.06
23 Haziran 2000	33.87
28 Aralık 2000	17.37
2 Ocak 2001	13.87
1 Şubat 2001	16.25
1 Mart 2001	10.43
2 Nisan 2001	9.10
1 Mayıs 2001	16.89
1 Haziran 2001	16.95
2 Temmuz 2001	14.53
1 Ağustos 2001	12.50
4 Eylül 2001	8.59
10 Eylül 2001	8.63
17 Eylül 2001	7.49
27 Eylül 2001	6.20

Yahoo

(dolar olarak)

İlk satış fiyatı (12 Nisan 1996)
2.75

3 Ocak 2000	237.50
1 Haziran 2000	120.06
5 Eylül 2000	117.12
1 Kasım 2000	64.35
1 Aralık 2000	38.93
1 Ocak 2001	36.06
1 Mart 2001	24.43
1 Mayıs 2001	22.31
2 Nisan 2001	14.00
2 Temmuz 2001	20.04
1 Haziran 2001	19.46
1 Ağustos 2001	18.29
10 Eylül 2001	15.42
17 Eylül 2001	10.88
27 Eylül 2001	9.11

pazarlayan Amazon.com, sermayenin aşırı biriktiği bir dönemde ortaya çıkabilecek en "marjinal kâr alanı" olarak internetin yıldızı olmuştur. Özellikle gençlere yönelik olarak "internetin yarattığı avantajlardan yararlanın" sloganıyla sürdürülen "globalizm" propagandasının tipik temsilcisi olan Amazon.com hisseleri 1997 yılında 1 dolar 95 cent'ten borsada satışa çıkartıldıktan iki yıl sonra 105 dolara yükselmiştir. Borsada satılan 359 milyon Amazon.com hissesinin 23 Nisan 1999 tarihindeki toplam değeri 37 milyardır. 27 Eylül 2001 tarihinde bu hisselerin değeri 2 milyar dolara düşmüştür.

Yine "globalizm" propagandasının kolay para kazanma yollarından biri olarak görülen **Yahoo**, internet arama makinesi olarak milyonlarca kişinin yönlendirilmesinde özel bir yere sahip olmuştur. Bir yandan sayfalarına reklam alarak gelir elde ederken, öte yandan para karşılığı ticari internet sitelerinin aramalarda daha kolay bulunmasını sağlayarak büyük kazançlar temin etmiştir.

İnternete giren her kişinin ilk uğrak yerlerinden biri olarak Yahoo, internet üzerinden borsa işlemlerinin yapılmasının avantajlarını kullanmış ve hisseleri 3 Ocak 2000 tarihinde "tavan" yaparak 237,50 dolara ulaşmıştır. Böylece borsada işlem gören 558 milyon Yahoo hissesinin toplam değeri 132 milyar dolar olmuşken, 27 Eylül 2001 tarihinde 5 milyar dolara inmiştir.

Sadece bu iki şirketin borsadaki değer kaybı 162 milyar dolardır. Bu miktar, Türkiye'nin 2001 yılında öngörülen GSMH'na eşittir.

İşte böylesine büyük boyutlarda mülksüzleştirme dalgası bugün emperyalist ülkelere ulaşmıştır. Önümüzdeki ayların emperyalist ülkelerdeki irili-ufaklı pek çok şirketin kapandığı, aynı oranda bankaların birbiri ardına iflas ettiği, işsizlik sayısının arttığına ilişkin verilerle ve bunlara karşı alınan ya da alınacak önlemlerin haberleriyle dolu olacağını bugünden söylemek kâhinlik olmayacaktır.

"Şimdi mülksüzleştirilecek olan kimse, artık, kendi hesabına çalışan emekçi değil, birçok emekçiyi sömüren kapitalisttir. Bu mülksüzleştirme, kapitalist üretimin kendi içinde taşıdığı yasaların işlemesiyle, sermayenin merkezileşmesi ile gerçekleşir. Bir kapitalist, daima birçoklarının başını yer. Emek-sürecinin, gitgide boyutları büyüyen kooperatif şekli, bilimin bilinçli teknik uygulaması, toprağın yöntemli bir biçimde işlenmesi, emek araçlarının ancak ortaklaşa kullanılabilir emek araçlarına dönüştürülmesi, bütün emek araçlarının bileşik toplumsal emeğin üretim araçları olarak kullanılmasıyla sağlanan tasarruf, bütün insanların dünya pazarları ağına sokulması ve böylece kapitalist rejimin uluslararası bir nitelik kazanması, bu merkezileşme ya da birçok kapitalistin birkaç kapitalist tarafından mülksüzleştirilmesi ile elele gider. Bu dönüşüm sürecinin bütün avantajlarını sömüren ve tekellerine alan büyük sermaye sahiplerinin sayılarındaki sürekli azalmayla birlikte, sefalet, baskı, kölelik, soysuzlaşma, sömürü de alabildiğine artar..."

[Karl Marks, *Kapital*, Cilt: I, s. 782]

Menkul Kıymetler Borsası Kazandırmaya Devam Ediyor (mu?)

Bundan yaklaşık iki yıl önce, Aralık 1999'da IMF ile yapılan stand-by anlaşması sonrasında *Kurtuluş Cephesi*'nin **Ocak-Şubat 2000** tarihli 53. sayısında şunları yazmıştık:

“1986 yılında faaliyete geçen İstanbul Borsası endeksi 100 dolarla başlamış ve 1990 yılının yaz aylarında ‘tarihi zirveyi’ yakalayarak, 1.081 dolara kadar yükselmiştir. Bu tarihten itibaren sürekli düşen ve belirli kesimlerin spekülasyonlarıyla sabit bir ‘bant’ta seyreden İstanbul Borsası, ‘Asya Krizi’nin patlak vermesiyle birlikte 1999 Ocak ayında 453 dolara kadar gerilemiştir. İstanbul Borsası birleşik endeksi, 18 Nisan seçimleriyle birlikte yeniden ‘tırmanışa’ geçmiş ve “her türlü olumsuz ekonomik gelişmeye rağmen” bu ‘tırmanışını’ sürdürmüştür. 2000 yılına girildiğinde birleşik endeks değeri, 1.619 dolara yükselmiş ve Ocak ayının ilk iki haftasında 2.050 dolar seviyelerine çıkmış ve birleşik endeks 20.000’ lere ulaşmıştır. Ve ardından, borsacıların sıkça kullandıkları deyimle, ‘kâr realizasyonu’ ya da ‘kâr satışları’ başlamış ve endeks değeri 1.800 dolara düşmüştür.

Ve işte, bu gelişmeler, **borsanın rüşvet dışındaki işlevlerini** ülkemiz somutunda görünür hale getirmiştir.

Bugün İstanbul Borsası, geniş halk kitlelerinin ellerindeki her türden birikimlerinin sermayeleştirilmesi işlevini yerine getirmektedir. ‘Faize yatırılmış paraların’, ‘üretim ve yatırım yöneltmesi’ demagojisiyle yürütülen bu sermayeleştirme işlemi, borsanın olağan işleyişi içinde geniş bir **mülksüzleştirme** bir yansıması durumundadır.

IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla birlikte resmiyet kazanan mülksüzleştirme süreci, öncelikle geniş halk kitlelerinin (kendi deyişleriyle ‘küçük yatırımcıların’) ellerindeki her türden tasarrufun para-sermaye haline getirilmesi sürecidir. Bugün İstanbul Borsası’nda meydana gelen ‘rekorlar’, bu sürecin etkin bir biçimde işlediğini göstermektedir.

İlk yapılan, ‘küçük yatırımcıların’ ellerindeki paraların (ki bunlar sermaye değildir) bir biçimde para-sermaye haline getirilmesi için borsaya yönlendirilmesi olmuştur. Faiz oranlarının düşürülmesi, döviz kur artışının iki yıl süreyle sabitlenmesi ve kira artışının sınırlandırılması kararlarıyla, bu alanlarda toplanmış olan ‘küçük yatırımcıların’ tasarrufları hızla borsaya yöneltilmiştir. Böylece, borsaya yatırılan her tasarruf, para-sermaye haline dönüşerek, sermayenin yeniden üretimi sürecine dahil edilmiştir. Ancak dünya ekonomik buhranının niteliği ve ülkemizdeki biçimlenişinin para-sermayeye ilişkin oluşu, bu yönlendirme içinde ‘küçük yatırımcıların’ dikkatlerinden özenle gizlenmiştir.

Bundan sonraki süreç, kapitalist sistemin kendi içindeki mülksüzleştirme-nin gerçek niteliklerinin ortaya çıkması sürecidir.

Bilindiği gibi, **son** birkaç yıldır süregiden dünya ekonomik buhranı, ekonomik durgunluk çerçevesinde metaların ve sermayenin aşırı üretiminin bir sonucudur. Metaların aşırı üretimi, emperyalizme bağımlı ülkelerin iç pazarlarının bu ülke metalarına açılması uygulamasını getirirken; sermayenin aşırı üretimi, emperyalist-kapitalizmin tarihinin en büyük mülksüzleştirme sürecini başlatmıştır.”

Emperyalist ekonomilerin içine girdikleri ekonomik buhran koşullarında borsa aracılığıyla yürütülen mülksüzleştirmeye ilişkin gelişmeleri, yine *Kurtuluş Cephesi*'nin değişik sayılarında örneklerle ortaya koyduk. Ülkemiz somutunda kitlelerin mülksüzleştirilmesinin ve yabancılaştırılmasının bir simgesi durumunda olan Turkcell'in "borsa serüveni"nin Şubat krizi sonrasındaki durumunu şöyle ifade etmiştik:

“Bilindiği gibi, “globalizm” propagandasının en büyük destekçisi durumunda olan Çukurova Holding (Karamehmetler) sahibi bulunduğu Turkcell hisselerini Temmuz 2000'de 'halka açmış', yani borsaya 'kota' etmiştir. Ve yine bilindiği gibi, Turkcell'in borsaya girişi, aynı anda İMKB ve New-York borsasında gerçekleştirilmiştir. 'Tarih yazan' Turkcell, 10 Temmuz 2000'de, **17,60 dolardan** 960 milyon hissesini New-York borsasında işleme sokarken, hisselerin İMKB'deki satış değeri 44.000 TL olmuştur.

New-York borsasında satışa sokulan ve büyük oranda Türkiye'den satın alınan hisselerin toplam değeri 16 milyar 800 milyon dolardır (Borsa dilinde buna “şirketin piyasa değeri” denilmektedir).

Tarihler 28 Mart 2001'i gösterdiğinde New-York borsasında Turkcell hisselerinin değeri **3 dolar 50 cent** olmuştur. Yani Turkcell hisselerinin toplam değeri **3 milyar 360 milyon dolara** inmiştir. Böylece Turkcell hisselerinin birim başına değer kaybı **14 dolar 10 cent** olurken, toplam değer kaybı **13 milyar 440 milyon dolardır.**”^[1]

Aradan 6 ay geçtiğinde borsanın ve Turkcell'in "borsa serüveni" aynı rotada devam etmiştir.

28 Eylül 2001 itibariyle New-York borsasında “tarih yazan” Turkcell hisselerinin değeri **0,77 cent** olmuştur. Böylece 14 ayda Turkcell hisselerinin değer kaybı **%97**'ye (16,83 cent) ulaşmıştır. Aynı dönemde Turkcell'in piyasada işlem gören hisse senedi miktarı 960 milyondan 2 milyara çıkartılmıştır. Turkcell hisselerinin ilk satış fiyatı üzerinden toplam değeri 35 milyar 200 milyon dolar iken, bugün 1 milyar 540 milyon dolara düşmüştür. Bir başka deyişle, Turkcell'in New-York borsasında yazdığı “tarih”, tam olarak 33 milyar 660 milyon dolar olmuştur.

33 milyar 660 milyon dolar, Türkiye'nin IMF'den aldığı kredinin yaklaşık iki mislidir. Türkiye'nin toplam dış borcunun 1/3'üne eşittir. Bu büyüklükte bir para kitlesi, birilerinin cebinden çıkıp, bir başkalarının cebine girmiştir.

Turkcell'in İMKB “serüveni” de New-York borsasından farklı değildir.

11 Temmuz 2000 günü Turkcell'in “26.400.000.000 TL nominal değerli, 1. Tertip nama yazılı hisse senetleri” 44.000 TL'dan İMKB'de “halka arz” edilmiştir. Geçen yılki dolar fiyatlarıyla Turkcell'in İMKB'de satışa çıkardığı hisse senetlerinin miktarı 25 milyar 400 milyon adet olup, nominal değeri yaklaşık 40 milyon dolar, “halka arz fiyatı” ise **7 cent**'tir. Bu satış sonucunda Turkcell'in elde ettiği gelir **1 milyar 780 milyon dolar** olmuştur.

24 Kasım 2000'de Turkcell hisselerinin borsadaki değeri **25.500 TL**'ye (3,7 cent) düşerek %42 değer yitirmiştir. 30 Kasım 2000 tarihinde hisseler **21.000**'e (3 cent) ve 1 Aralık 2000 günü **15.570**'e (2,2 cent) düşmüştür. Böylece beş aydaki değer kaybı %68 olmuştur. Turkcell hisselerinin piyasa değeri **508 milyon dolara** düşmüştür.

2001 yılında Turkcell hisselerinin “serüveni” geçen yılıkinden pek farklı olmamıştır. Arada “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” türünden demagojilere, Kemal Derviş'in ülkeyi “kurtaracağı”na ve “medya”nın “borsaya yatırım yapmanın tam zamanıdır” propagandasına inanarak yapılan ya da spekülatif amaçlı alımların getirdiği bazı küçük yükselmelerin dışında düşüş süregitmştir.

[1] *Kurtuluş Cephesi*, Sayı: 60, Mart-Nisan 2001

	Turkcell Hisselerinin İMKB'deki değeri		
	Dolar olarak	TL. olarak	Dolar kuru
11 Temmuz 2000	44.000	622.112	7 cent
24 Kasım 2000	25.500	688.849	3,7 cent
30 Kasım 2000	21.000	682.883	3 cent
1 Aralık 2000	15.570	682.101	2,2 cent
2 Ocak 2001	20.500	671.765	3 cent
2 Mart 2001	19.750	915.708	2,1 cent
15 Mart 2001	17.000	999.788	1,7 cent
2 Nisan 2001	13.500	1.020.560	1,3 cent
18 Nisan 2001	15.250	1.215.817	1,2 cent
2 Mayıs 2001	18.000	1.137.621	1,5 cent
4 Haziran 2001	14.669	1.144.768	1,3 cent
9 Temmuz 2001	11.750	1.288.552	0,9 cent
24 Ağustos 2001	4.950	1.440.000	0,3 cent
3 Eylül 2001	4.850	1.378.109	0,4 cent
7 Eylül 2001	5.000	1.393.035	0,35 cent
11 Eylül 2001	4.500	1.460.000	0,3 cent

Tablodan da görüleceği gibi, yeni yıla 20.500 TL değeriyle giren Turkcell hisseleri, Şubat krizinden fazlaca etkilenmeksizin, 2 Mart'ta 19.750 seviyesinde kalmıştır. Nisan ayına 13.500 TL değeri ile giren Turkcell hisseleri, 2 Mayıs'ta 18.000'ler "seviyesine" yükselmişse de, Haziran ayından sonra hızla düşmeye başlamıştır. Ve sonuçta, 28 Eylül 2001 itibariyle **3.950 TL** değerine ulaşmıştır. (Dolar olarak, **0,25 cent**'tir.) Toplam değer kaybı **%97**'dir.

28 Eylül itibariyle İMKB'de satılan Turkcell hisselerinin toplam değeri 1 milyar

778 milyon dolardan **50 milyon dolara** inmiştir. Böylece Turkcell hisseleri aracılığıyla "küçük yatırımcı"lar dahil toplam "borsa kaybı" **1 milyar 728 milyon dolardır**. **302 bin** "küçük yatırımcı"nın 11 Temmuz 2000 tarihinde satın aldıkları 3 milyar 300 milyon adet Turkcell hisse senedi için ödedikleri para **234 milyon dolardır**. Bugün (28 Eylül itibariyle) bu hisselerin değeri **8,5 milyon dolardır**. 302 bin "küçük yatırımcı"nın borsa serüveni, kendilerine bir yıl içinde 225,5 milyon dolar kaybettirmiştir. Bir başka deyişle, Güngör Uras'ın "Ayşe teyzesi"nin 620 milyon lirası (1000 dolar), Turkcell sayesinde 55 milyon lira (35 dolar 50 cent) olmuştur.

Turkcell üzerinden gerçekleştirilen borsa vurgununu *Kurtuluş Cephesi*'nin Temmuz-Ağustos 2000 tarihli 56. sayısında şöyle ortaya koymuştuk:

"Globalizm' söyleminin bu ilk büyük 'global' vurgununun başlangıç törenine eski bakanlardan **Güneş Taner, Necdet Menzir** ile eski YÖK başkanı **Prof. İhsan Doğramacı**'nın da katılması, 'yatırımcılar'ın nasıl bir görünüm altında dolandıklarını açık biçimde sergilemiştir. Ancak, yine de bu 'globalizm' vurgununun tek aktörleri bunlar değildir. Turkcell olayına yakından bakıldığında karşılaşılan tablo, politikacılardan gazetecilere, şairlerden çizgi romancılara dek uzanan pek çok aktörün sahne önünde oynadığı ve iplerin Çukurova Holding ve onun yabancı ortaklarının elinde olduğu bir boyuta ulaşmaktadır.

Ülkemizdeki iki "GSM operatörü"nden birisi olan Turkcell, Çukurova Holding, Murat Vargı ve Kavala Grubunun yerli işbirliğiyle **Finlandiya Telekom**'unun bir yatırımcısı olarak ortaya çıkmıştır. KVK adını verdikleri (Karamehmet, Vargı ve Kavala) şirket aracılığıyla cep telefonlarını pazarlayan bu grup, 2000 yılında 6 milyon 150 binlik bir abone sayısına ulaşmıştır. İki yıl önce içine girdikleri mali kriz sonucu Kavala grubu Türkcel hisselerini Bilka'ya (Bilgi Kaynak ve İletişim A.Ş.) devretmiştir.

Bugün Turkcell'in ortaklık yapısı Çukurova Holding %50, Sonera Group %41, Murat Vargı %7 ve Bilka %2 şeklinde oluşmaktadır.

Sonera Group, Finlandiya Telekom'unun oluşturduğu şirketler topluluğunun yeni adıdır. Sonera Group'un %53,3'ü Finlandiya devletine ve %34'ü Ericsson başta olmak üzere birkaç yabancı şirkete aittir.

İşte ülkemizde 'entellektüel yaşam'ın en gözde unsurları olan Mete Tunçaylar, Murat Belgeler, Tarih Vakıflarıyla, Helsinki Yurttaşlar Demeği ile ortaya çıktıklarında ve dergi, kitap yayınladıklarında, yatırımları düzenlediklerinde 'sponsor'luklarını, her zaman Kavala grubu, Telecom Finland ve Ericsson'un

yapmasının arkasında yatan gerçek, cep telefonları yatırımını olmuştur.

Ancak Turkcell'de en büyük hisseye sahip olan Çukurova Holding, ülkenin 'entellektüel yaşamı'na Kavala'dan sonra girmeye başlamıştır. 1970 sonlarına doğru Çukurova Holding'in sahibi olduğu Yapı ve Kredi Bankası, 1996 yılından itibaren **Enis Batur**'un 'güzide yönetimi' altında 'kültür ve sanat yaşamımıza' yeni bir 'soluk' ve 'sanatçılara' (yani küçük-burjuva aydınlarına) yeni imkanlar sağlamaya başlamıştır. Yapı-Kredi Kültür-Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A. Ş. aracılığıyla başlatılan bu 'entellektüel' faaliyetin en önemli etkinliklerinden birisi **Vedat Nedim Tör Müzesi**'nin kurulması olmuştur.

Vedat Nedim Tör, 1926 yılında TKP Merkez Komitesi üyeliğine kadar yükselmiş eski TKP'lilerdendir. Kavala grubunun İletişim Yayınları tarafından yayınlanan ve 'editörlüğünü' Ertuğrul Kürkçü'nün yaptığı Sosyalizm Ansiklopedisi'nde ifade edildiği gibi, 'TKP Genel Sekreteri Şefik Hüsnü'yü parti yönetimi konusunda anlayamayan Vedat Nedim Tör **polise ihbar ederek** yakalatmıştır.' Böylece ihbarcı Vedat Nedim Tör, tümüyle Kemalist yönetimin adamı haline gelmiş ve 1932-34 arasında **Kadro** dergisini Şevket Süreyya Aydemir, Burhan Belge, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile birlikte çıkartarak 'kemalizm'in teorisyenliğine soyunmuştur.

İşte Yapı-Kredi Kültür-Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A. Ş.'nin en önemli etkinliği olarak oluşturulan Vedat Nedim Tör Müzesi, böyle bir tarihin mirasçısıdır.

Diğer yandan 'editörlüğünü' Enis Batur'un yaptığı Yapı-Kredi Kültür-Sanat yayınları 1996'dan itibaren Osman Kavala-Murat Belge işbirliğinin bir örneğini vermeye başlamış ve İletişim Yayınları'nın işlevini yerine getirmeye başlamıştır. Bu işlev, sol küçük-burjuva aydınlarının satın alınmasıdır. Ve böylece Enis Batur'un denetimi altında yüzlerce sanat ve edebiyat dünyasının ünlü 'sol'larının kitapları Yapı-Kredi Kültür-Sanat yayınları tarafından yayınlanmış ve bu sayede, bu 'sol'ların yaşamlarını 'idame ettirmeleri' için gerekli parasal kaynak sağlanmıştır. Yapı-Kredi tarafından **yüksek telif ücretiyle** kitapları basılan bazı sanat, edebiyat, düşün vb. 'adamlarımız' şunlardır:

Demir Özlü, İlhan Berk, Sina Akyol, Metin Altok, Behzat Lav, Arif Damar, Ahmet Oktay, Alpay Kabacalı, Gülten Akin, Ülkü Tamer, Ragıp Duran, Aydın Engin, Selçuk Demirel, Suna Kili, Haydar Kazgan, Bülent Tanör ve Latif Demirci.

İşte ülkemiz tarihinin en büyük açık borsa vurgunu böylesine aktörlerin arkasında gerçekleştirilmiştir. Ve her zaman olduğu gibi, burada 'kazanana', yine emperyalizm ve onun yerli işbirlikçisi olmuştur. Bu yerli işbirlikçi Mehmet Emin Karamehmet'in Çukurova Holdingi'dir."

İşte böylesine küçük-burjuva aydınlarının eşliğinde gerçekleştirilen Turkcell vurgunu bugün tüm "akıllı borsacılar"ın bile görebileceği açıklığa ulaşmıştır. Şüphesiz bu yol kolay katedilmemiştir. Borsaya "kota" oluşunun ilk üç ayında Turkcell hisseleri yarı yarıya değer yitirdiğinde "ünlü yönetmen" Sinan Çetin'in hazırladığı reklam kampanyası devreye sokulmuştur. Daha önceki sayılarımızda ifade ettiğimiz gibi, Turkcell'in "hazır kart" satışına yönelik "reklam kampanyası", asıl olarak hisselerinin karşılaştığı büyük kayıpları gözlerden gizlemeye ve yeni hisse alımları için küçük-burjuvaların gözünü boyamaya yöneliktir. Ancak uzun dönemli sonuçlar gözönüne alınarak kampanya yürütülmüştür. "Globalizm", "modernizasyon" propagandalarıyla tüm toplumsal değerlerin parasal ilişkiye çevrilmesinin son örneği olan Turkcell "hazır kart" reklam kampanyası, aynı zamanda yeni bir alıcı kitlesi oluşturmayı da hedeflemiştir. Bu hedef kitle, 1980 sonrasında faiz ve döviz gelirleriyle "yüksek yaşam standartına sahip" 6.5 milyonluk küçük-burjuva kitlesinin çocuklarıydı.

Şubat krizi, "Ben özgürüm" sloganıyla, Amerikan kovboy şapkasıyla, "otantik-pop" kırması müziğiyle yapılan reklam kampanyasıyla geldi. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Şubat krizi, Turkcell "kitlesini" derin uykusundan uyandırmaya yetmedi. Onlar, "özgür" ve "modern" yaşam içinde her türlü "bedeli" ödemeye hazır görünüyorlardı. Türk Lirası değer

kaybederken, dolar “fırlarken”, borsa düşerken, onlar, “yatırım danışmanları”nın kendilerine sundukları rahat koltuklarda “ülkeyi kurtaracak” Kemal Derviş “muhipliği”yle huzur içindeler. Chase Manhattan’ın Londra şubesi Chase Nomines Ltd/CMB Geneva aracılığıyla iki ay içinde 1 milyar nominal değerli Turkcell hisselerini sattığına bile aldınış etmediler. Rahat koltuklarında yaşamaya öylesine alışmışlardı ki, 2 Temmuz 2001 günü, yani Turkcell’in borsaya girişinin “yaş dönümü”nde **3.902** TL’den yeni hisseleri piyasaya sürdüğünü anlayacak durumda bile değillerdi. (Ki aynı gün Turkcell hisselerinin İMBK’deki fiyatı **14.750** TL’ydi.) Tarihler 25 Eylül 2001’i gösterdiğinde, Turkcell’in ana hissedarlarından Bilka (Bilgi Kaynak ve İletişim A.Ş.) 1.023.266.747.000 TL nominal değerli Turkcell hisselerini satışa çıkardı. Artık oyunun sonuna geliniyor...

Turkcell’in “borsa serüveni” böylesine sona doğru giderken, İMKB “8.000 destek, 9.000 direnç aralığında seyretme” türünden palavralarıyla “tarihi günlerini” yaşamaya başlamıştır.

“Muhteşem” Ocak 2000 ayının 20.000’ler seviyesindeki İMKB endeksi 2001’e 9.370 puanla girdiğinde dolar 671.000 liraydı. Kemal Derviş’in “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” demagojisiyle Nisan ayında 12.000’ler seviyesine yükseldiyse de, “borsanın kan kaybı” devam etti. Ağustos ayını 9.000’ler seviyesinde kapatan İMKB, Eylül ayında “terör”, “terörizm”, “terörizme karşı savaş” vb. “medya” propagandalarıyla 7.300’lere kadar geriledi. Borsacıların çok sevdiği deyişle, İMKB-100 endeksi, Eylül ayında 48 cent seviyesine indi. Böylece yılbaşında 1 dolar 40 cent olan endeks **%66** değer kaybetti. Gerçek fiyatlarıyla ifade edersek, Ocak 2001’de 916,49 dolar olan İMKB-100 endeksi, Eylül 2001’de 278,63 dolar olmuştur.

Tüm bu gelişmeler, artık “Menkul Kıymetler Borsası Kazandırmaya Devam Ediyor mu?” sorusunu bile anlamsızlaştırmıştır. Ancak küçük-burjuvazi hâlâ borsanın yeniden “muhteşem günler”ine geri döneceği beklentisi içindedir. En azından “paranın pul olmasından” daha da kötü hale gelmiş olan hisse senetlerinin “alış fiyatlarına” yaklaşmasını beklemektedirler. Bu beklentileri onları (bir süre için de olsa) Kemal Derviş’e bağlarken, aynı zamanda mevcut düzen dışı her türlü çözüm yollarına gözlerini kapatmalarına da neden olmaktadır. “Global durgunluk” ve ardından “global terörizm”, “kısa vadeli beklentileri” kırmakla birlikte, onların apolitik ve anti-ideolojik tutumlarını ortadan kaldırmaya yetmemiştir. Elleri kalan son rant ve faiz “birikimler”iyle Serdar Turgut’un “teknokratlar hükümeti”ne ya da Kemal Derviş’in Asaf Savaş Akat, Hurşit Güneş, Deniz Gökçe vb. “televoleci ekonomistler”le Sedat Kent’te yaptığı gizli görüşmelerin getireceği günlere kadar idare etmeye çalışmaktadırlar. Onların tek korkusu, mevcut düzenin yıkılmasıdır. Mevcut düzen devam ettiği sürece borsanın varlığını koruyacağını düşündüklerinden, düzen karşıtlarına karşıdır. Aksi halde ellerinde “pul olmuş” hisseler de işe yaramayacaktır. Bu nedenle, son umut olarak, Amerikan emperyalizminin “terörizme karşı savaş”ıyla düzen karşıtlarını yok etmesini ve bu savaşın “Türkiye’nin değerini artırması”nı beklemektedirler.

Bu nedenlerle, borsada kaybeden küçük-burjuvaların, Şubat krizi ile işlerini yitiren “beyaz yakalılar”ın daha da sağa kaydıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Mevcut düzen tarafından tam anlamıyla mülksüzleştirilene ve emek-gücüyle yaşamak zorunda kaldıklarının bilincine varana dek, onlar hep kolay zengin olmanın umuduyla yaşamaya devam edeceklerdir. Tek gerçek, bu durum değişmediği sürece, sadece menkul kıymetler borsası bile onları mülksüzleştirmeye devam edecektir.

Kavram

[Orhan Hançerlioğlu,
Felsefe Ansiklopedisi, Cilt: 3]

KAVRAM (1. Os. Mefhum, Tasavvur, Fehim, İdrak, Fikir, Mefhumu âm, Manayı âm, Tasavvuru âm, Mânâ, Mahiyet, Külliyyat, Vukuf; Fr. Concept, Al. Begriff, İng. Conception, İt. Concetto... 2. Os. Malume, İlim, İlimi iptidâi, İlimi müktesep, Tasavvur, Fikir, Mârifeti müktesebe, Mefhumu mücerred, Manayı mücerred, Mefhum, Mâlumat, Mârifet, Vukuf, İrfan, İttilâ; Mânâ, Mâkul Mâhiyet, Mâhiyeti mâkule; Fr. İng. Notion, Al. Gedanke, Vorstellung; İt. Nozione) Düşünceyle kavranılan.

1. *Etimoloji*: Türkçemizin *yakalamak* ve *içermek* anlamlarını dilegetiren *kavramak* kökünden türetilmiştir, *kavranılmış olan*'i dilegetirir. Batı dillerindeki *concept* deyimini Hint-Avrupa dil grubunun *almak* anlamındaki *kap* kökünden, *notion* deyimini de Hint-Avrupa dil grubunun tanımak anlamındaki gen kökünden türemiştir. Bu deyimler ilkin Latince'de *conceptus* ve *notio* sözcükleriyle oluşmuş ve Latince aracılığıyla Batı dillerine geçmiştir. Eski Yunancada kavram deyimini *logos*, *horos*, *noema* ve *ennoia* sözcükleriyle dilegetiriliyordu. Batı dillerindeki *concept* ve *notion* sözcükleri dilimizde tek sözcükle, kavram sözcüğüyle dilegetirilmekte ve anlamdaş olarak kullanılmaktadır. *Notion* deyimini ayrıca ilk bilgi anlamını da taşır. Bununla beraber *Os. mefhum* ve *Fr. concept* anlamındaki kavram, duyu-larla gelen nesnel izlenimleri düşüncenin soyutlama işleminden geçirerek kavradığı bir genel nesne; *Os. mülûme* ve *Fr. notion* anlamındaki kavramsa bilgi konusu anlamlarını dilegetirir. Nitekim Alman düşünürü Kant, Avrupa dillerindeki ayrı karşılıkları anlamdaş olarak kullanan Skolastiklerin tersine, bu iki anlamı birbirinden ayırmış ve *concept* terimini genel kavram (*Os. Külliler, Fr. Les universaux*)'lara özgü kılmıştır. Osmanlı felsefesinde de *concept* kavramı, aklın ibda ve ihtirâ ettiği şey (*Tr. Usun yarattığı*); *notion* kavramıysa aklın iktisâbet ettiği şey (*Tr. Usun edindiği*) olarak tanımlanmıştır.

2. *Mantık*: Kavram, nesnel gerçekliğin insan beyninde yansıma biçimidir. Bundan ötürü de her kavram, doğrudan ya da dolaylı olarak nesnel gerçekliği içerir. Bu, örneğin ağaç gibi *nesne kavramları* için böyle olduğu gibi örneğin özgürlük gibi *düşünce kavramları* için de böyledir. Ne var ki duyuusal bir yansımadan bir kavram oluşturabilmek için insan beyninde çok karmaşık bir süreç izlenir. Bu süreçte soyutlamalar, karşılaştırmalar, çözümlenmeler, birleştirmeler, genelleştirmeler vb. gibi birçok ansal işlemler gerçekleşir. Soyut kavramlardan daha soyut kavramlara ve bu daha soyut kavramların yardımıyla da çok daha soyut kavramlara varılır. Böylelikle kimi kavramlar *artık* nesnel gerçeklikle ilişkisizmiş gibi görünürler. Oysa ne kadar soyut olursa olsun ve ne kadar düşünsel bulunursa bulunsun hiç bir kavram nesnel gerçeklikle ilişkisiz olamaz. Nesnel gerçeklikten yansımıştır ve nesnel gerçekliğe dönecektir. Eşdeyişle nesnel gerçeklikte denecek, doğrulanacak ve bir işe yarayacaktır. Örneğin dünyada hiç bir sosyalist ülke yokken oluşan sosyalizm kavramı böyledir; denenmiş, doğrulanmış ve ger-

çekleştirilmiştir. Bir başka örnek olarak hiç bir fiziksel bilginin bulunmadığı bir çağda oluşturulan atom kavramı da böyledir. Kavramlar, sonuç olarak, kendisi de nesnel gerçekliğin bir ürünü olan insan beyninin ürünleridir. Tümüyle hayal ürünü olan kavramlar bile nesnel gerçeklikten yansımıştır, örneğin zümrüdü anka kuşu kavramı böyledir. Ne var ki bu gibi kavramlar nesnel gerçekliğe döndürülemezler; eşdeyişle denenemez ve doğrulanamazlar, bundan ötürü de hiç bir işe yaramazlar. Bunlar bilim dışı kavramlardır. Demek ki kavramları *bilimsel kavramlar* ve *bilim dışı kavramlar* olmak üzere de ayırmak gerekir. Kavramlar, insan düşüncesinin etkin ve yaratıcı yapısının ürünüdürler. Ama Hegel'in *Felsefe Tarihi Dersleri*'ni incelerken Lenin'in altını çizdiği gibi „Kavramlar, insanın düşünce ve hayalgücü özgürlüğüyle varolmazlar. Doğada et ve kana sahiptirler. Materyalizm de bu demektir işte. Mistik bir dille söylenirse insansal kavramlar, doğanın ruhudur. Bu demektir ki insanın kavramlarında doğa orijinal ve diyalektik biçimde yansır.“ İnsan, ansal faaliyetiyle, doğanın bu “orijinal ve diyalektik yansıması”ndan kavramlar, bu kavramlardan yargılar, bu yargılardan uslamamalar, bu uslamamalardan varsayımlar, bu varsayımlardan kuramlar meydana getirir. Onları doğada dener, doğrular ve işine koşar. Mantıksal olarak *nesnel kavramları* ikiye ayırılır: Tek bir nesnenin özelliğini belirten kavramlara *bireysel kavramlar*, bir nesnel sınıfının özelliklerini belirten kavramlara *genel kavramlar* denir. Bireysel kavramlar ad'lardır. Örneğin Ahmet, Süleymaniye, İstanbul bireysel kavramlar; insan, cami, kent genel kavramlardır. Genel kavramlar da mantıksal olarak ikiye ayırılır: Bir türün özelliğini belirten kavramlara *tür kavramları*, bir cinsin özelliğini belirten kavramlara *cins kavramları* denir. Her cins kavramı, bir üstündeki cins (yakın cins) kavramına göre tür kavramı; her tür kavramı da bir altındaki tür (yakın tür) kavramına göre cins kavramıdır. Örneğin omurgalılar kavramı, kuşlar kavramına göre bir cins kavramı ve hayvanlar kavramına göre bir tür kavramıdır. Mantık diliyle şöyle de söylenir: Her kavramın içlemi onun cinsleri, kaplamıysa onun türleridir. Kavramlar sözcüklerle dilegelirlerse de *sözcük* değildirler, kavram *sözcüğün anlamı'dır*. Eşanlamalı birkaç sözcük tek kavramı taşıdığı gibi çokanlamalı bir sözcük de birkaç kavramı taşıyabilir. Bilimlerin kendilerine özgü kavramları bulunduğu gibi (örneğin yaşambilimin gen kavramı) birçok bilimlerin birlikte kullandıkları kavramlar (örneğin nedensellik kavramı) da vardır. Kendi kavramlarını açık seçik tanımlamak ve aydınlığa kavuşturmak her bilimin görevidir. Kavramlar, nesnel gerçeklikten yansydıkları için tıpkı nesnel gerçeklik gibi kesin, durgun, sonsuz ve saltık değildirler. Kavramlar da, nesnel gerçeklik gibi, daima gelişirler ve yenilenirler. Kavramları dondurmak, sonsuz ve saltık saymak metafiziğin yapısı gereği zorunlu olarak düştüğü büyük yanılgılardan biridir. Kavramlar her ne kadar soyutsalar da unutulmamalıdır ki daima *somutla bağlantılı* soyutlardır, *somuttan kopmuş* soyutlar değildirler, Lenin'in de dediği gibi “esnek, devimsel, görelî, karşılıklı bağlılık içinde”dirler, çünkü onların dilegetirdiği nesne ve süreçler de öylesine devimsel ve esneklerdir.

3. *Felsefe*: Alman düşünürü Immanuel Kant, *Salt Usun Eleştirisi* adlı yapıtında, Platon'dan söz ederken şöyle der: “Bir düşünürün düşüncelerini konusuyla karşılaştırarak, onu, kendi kendisini anladığından daha iyi anlamak olanaklıdır. Çünkü o kavramını yeteri kadar belirlemediğinden söylemek istediklerinin tam tersini söylemiş, hatta tam tersini düşünmüş olabilir”. Ernst Cassirer de *İnsan Üstüne Deneme* adlı yapıtında şöyle der: “Felsefe tarihi, bir kavramın *tam* tanımının, o kavramı ilk kez ileri süren tarafından yapılamadığını gösteriyor. Felsefeseli bir kavram, bir sorunun çözümünden çok daha önemli. Bir kavramın gereği gibi tanımlanması, onu ilk kez kullananın çok sonra yapılabilir”.

Fransız düşünürü Louis Althusser de 1968 yılında İtalya'da yayımlanan *L'Unita* gazetesine verdiği bir demeçte şöyle demektedir:

“Felsefeseli pratiğin ana görevi tek sözle özetlenebilir. Doğru kavramlarla düzmece kavramları bir çizgiyle ayırmak... Felsefe, kavgasını neden kavramlarla yapar? Bilimsel ve felsefeseli uslamamalarda kavramlar, bilgi ileten araçlardır. Ama siyasal, ideolojik ve felsefeseli savaşta kav-

ramlar hem silah, hem de uyuşturucu bir maddedir. Kimi zaman tüm sınıf çatışmaları bir kavramın bir başka kavramla savaşı olarak dilegetirilebilir. Belli kavramlar birbirleriyle gerçek düşmanlar gibi savaşırlar. Daha başka kavramlar da yarının bilinmeyen savaşlarını hazırlamaktadırlar. Felsefe, çok soyut konularda bile savaşını kavramlarla sürdürür. Bu savaş, belki de küçük anlayış ayrılıkları üstündedir. Ama her zaman, yalan söyleyen kavramlara karşı doğruyu bildiren kavramlar için yapılır. Lenin, *Ne Yapmalı?* adlı yapıtında küçük görüş ayrılıkları üstündeki tartışmaları kınayanları uzak görüşlülükten yoksun bulunmakla suçlar, sosyal demokrasinin alinyasının şimdi küçük görünen bu düşünce ayrılıklarının yıllarca sonra güçlenmelerine bağlı olabileceğine dikkati çeker. Kavramlarla yapılan felsefesal savaş, siyasal savaşın bir parçasıdır. Marksist-Leninist öğretisi, sistematik ve kuramsal yapıtını, ancak, hem bilimsel kavramlar hem de yalın sözcükler kullanarak tamamlayabilir”.

Kavram deyimini belli ve dar bir anlamda kullanmak koşuluyla, her yeni felsefenin, her yeni dünya görüşünün yeni bir *kavramlar dizgesi* olduğu söylenebilir. Gerçekte bilimlerin *kavramlarla*, felsefeyse çeşitli bilimlerde kullanılan kavramları daha da genelleyen *ulamlarla* (kategorilerle, eşdeyişle en genel kavramlarla) çalışır. Örneğin *madd* fizik dilinde, kimya dilinde, yerbilim dilinde, yaşambilim dilinde vb. bir kavram, felsefe dilindeyse bütün bu kavramların tümünü genelleyen en üst düzeyde bir ulamdır. Böyle olmasaydı felsefe, çeşitli bilimlerin sınırları içinde bulunan yasalardan *tüm* bilimlerde geçerli olan en genel yasalara ulaşamazdı. Her yeni bilimsel buluş için kesinlikle yeni kavramlar geliştirmek ya da eski kavramlara yeni anlamlar katmak zorunluğu, o kavramların kendisinden yansıdığı nesnel gerçekliğin devimselliğinden ve gelişkenliğinden ötürüdür. Yaşam durmadan devinmekte ve gelişmektedir, o yaşamı dilegetirecek kavramların da onunla birlikte ve onunla koşutlu olarak gelişmeleri gerekir. Örneğin Galile fiziği Aristoteles fiziğini aşmak için Aristocu *neden* kavramının yerine yeni bir neden kavramı, Einstein fiziği Newton fiziğini aşmak için Newtoncu *çekim* kavramının yerine yeni bir çekim kavramı geliştirmek zorunda kalmıştır. Bunun gibi, felsefe de, yeni ulamların oluşturulduğu kuramsal bir laboratuardır. Bundan başka bir kavramın ya da ulamın ilerisürülmesi, okyanuslarda bilinmeyen bir adanın bulunmasına benzemez. O kavram ya da ulamı Engels'in deyimiyile “bir *çözüm* olarak değil, bir *sorun* olarak” ele almak gerekir. Örneğin *artık-değer* kavramı Marks'tan önce klasik economicilerce bulunmuştu. Oysa bir sorun olarak değil, bir çözüm olarak ele alındığı için kısır kaldı ve hiç bir işe yaramadı. Marks'sa bir sorun olarak ele aldığı bu kavramdan yola çıkarak varbulunan tüm ekonomik ulamları yeniden inceledi ve kapitalist ekonominin yasalarını keşfedip meydana çıkardı. Bunun gibi *oksijen* de Lavoisier'den önce Priestley ve Scheele tarafından bulunmuştu, ama eski kimya anlayışını altüst edecek olan bu buluş onların elinde hiç bir işe yaramadı, çünkü ne olduğunu ve ne işe yarayacağını bilmiyorlardı. Lavoisier'ye oksijeni kullanarak yepyeni bir kimya bilimi kurdu. Klasik idealizme göre bir şeyi bilmek demek, ona bir kavram yükleyebilmek demektir. Örneğin ağacı biliyoruz; çünkü ona “dallıdır, yapraklıdır, gövdelidir, köklüdür, uzundur, yeşildir vb.” gibi birçok kavramlar yükleyebiliyoruz. Ağacı bu kavramlardan soyutlayın, ortada sadece bir “dır” (odur), eşdeyişle “varlık” kavramı kalır; ama hangi nesneyi kendisine yükletilen kavramlarından soyutlasanız hep bu “varlık” kavramını elde edersiniz. Demek ki varlık, eşdeyişle gerçek *kavramsal* (tümel, evrensel)'dir. Varlığı varlığından da soyutlayın, yokluğu elde edersiniz; demek ki gerçek, varolan değil, varolmayandır, bireysel olan değil, genel ve kavramsal olandır. İdealizmin bu temel savının dayandığı sözde mantıksal gerekçe budur. Hegel, *Mantık* adlı yapıtının başına şöyle yazmıştır: “Varlık, kendinde olarak, *kavram*'dir”.

4. *Toplumbilim*: Dr. Özer Ozankaya'nın hazırladığı Türk Dil Kurumunca yayımlanan toplumbilim terimleri sözlüğünde *kavram* (Os. Mefhum, Fr. Conception,

İng. Concept) deyimi şöyle tanımlanmıştır: “Sözcüklere gerçek anlamlarını vermek ve bunlar aracılığıyla düşünmek, olayların ve süreçlerin özünü kavrayıp temel yanlarına ve özelliklerine ilişkin genellemeler elde etmek olanağını sağlayan, nesnel çevrenin insan düşüncesindeki yansıma biçimi”. Kimi toplumbilimciler de (örneğin *Bk.* Hilmi Ziya Ülken, *Sosyoloji Sözlüğü*, İstanbul 1969, s. 168) kavram kargaşasının toplumsal düzensizlikle koşutlu olduğunu ileri sürerler ve toplumun düzeni bozulduğu zaman kavram aydınlığının da bozularak yerini *kavram bulanıklığı* (*Fr.* Confusion des concepts)’na bıraktığını, bu halde “ayrı şeylerin aynı sözcükle ya da aynı şeyin ayrı sözcüklerle” dilegetirildiğini ve bu bulanıklığın kamu sanısını şaşırtmak ve avlamak isteyen demagoglarca kullanıldığını savlarlar. Her toplumun ya da ekinel topluluğun kendi görenek ve geleneklerine özgü kavramlarına *kavram modeli* (*Fr.* Modéle de concept) ya da *kavram şeması* (*Fr.* Schéme de concept) denir. Bu örnek kavramlardan meydana gelen yargılar, peşinyargılar, tutumlar, davranışlar vb.lerinin sınıflandırılması da *kavram sınıflaması* (*Fr.* Classification des concepts) adını alır.

5. *Ruhbilim*: Dr. Mithat Enç’in hazırladığı Türk Dil Kurumunun ruhbilim terimleri sözlüğünde *kavram* (Os. Mefhum, *İng.* Concept) deyimi şöyle tanımlanmıştır: “Herhangi bir nesne ya da olayın temel öge ve özelliklerini kapsayan soyut bir düşünüş”. Aynı sözlükte, nesne ve olayların algılanan temel öğelerini örgütleyerek kavram haline getirmeye *İng. conceptualization* (Os. Mefhumlaştırma) deyimi karşılığında *kavramlaştırma*, kişinin bir konuyu ilişkili kavramlara dayanarak öğrenmesine ve öğrendiği kavramların anlam ve kapsamalarını değiştirerek geliştirmesine *İng. conceptual learning* deyimi karşılığında *kavramsal öğrenme* deyimleri önerilmiştir.

Kitap ve Katalog isteme adresi:

Postfach 1414
55504 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Mail Adresi:

erisyay@kurtuluscephesi.com
erisyay@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
THKP-C/HDÖ : **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I**
İLKER AKMAN : **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **OLİGARŞİ NEDİR?**
THKP-C/HDÖ : **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOGMA DEĞİL,
EYLEM KILAVUZUDUR-III**
THKP-C/HDÖ : **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
THKP-C/HDÖ : **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ
VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **GRAMSCİ ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
THKP-C/HDÖ : **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **“BDS” : BİR PRAGMATİK SAPMA**
THKP-C/HDÖ : **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
THKP-C/HDÖ : **DEVİRİM PROGRAMLARI**
THKP-C/HDÖ : **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
THKP-C/HDÖ : **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEĞİ”**
THKP-C/HDÖ : **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-I

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-II

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi dergisinden]

